

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A
O BANKOVNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
30. 9. 2012.

Sarajevo, studeni 2012.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankovnom sustavu Federacije BiH (stanje 30.9.2012.) na temelju izvješća banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site financijske analize).

I. UVOD **1**

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH **2**

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	3
1.3. Kadrovi	6
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilanca stanja	7
2.1.1. Obveze	12
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	17
2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	22
2.2. Profitabilnost	31
2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope	35
2.4. Likvidnost	38
2.5. Devizni rizik	46

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE **48**

P R I L O Z I

I. UVOD

Iako je u 2011. godini došlo do pozitivnih kretanja i poboljšanja određenih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora, posebno u segmentu kreditiranja i profitabilnosti, te je nastavljen rast štednje stanovništva, pokazatelji u 2012. godini, kao što su pad bilančne sume, smanjenje novčanih sredstava i izvora financiranja (depozita i kreditnih obveza) i blagi rast kredita, pokazuju da je utjecaj krize i dalje evidentan, što može imati negativne efekte na ključne pokazatelje poslovanja bankovnog sustava u Federaciji BiH.

Sa 30.9.2012. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 18 banaka, od čega je jedna banka bila pod privremenom upravom. Broj banaka u odnosu na 31.12.2011. je manji za jednu banku, Hercegovačku banku d.d. Mostar, kojoj je oduzeta bankarska dozvola. U bankarskom sektoru F BiH sa 30.9.2012. bilo je zaposleno 7.196 radnika što je za 2% ili 173 radnika manje nego sa 31.12.2011.

Bilančna suma bankarskog sektora sa 30.9.2012. iznosila je 14,9 milijardi KM, što je manje za 2% ili 347 milijuna KM nego na kraju 2011. godine. Prateći kvartalne podatke može se uočiti da je najveći pad od 3% ili 457 milijuna KM zabilježen u prvom kvartalu, što je bio najveći kvartalni pad u posljednje tri godine, u drugom kvartalu dolazi do blagog rasta bilančne sume, da bi u trećem kvartalu ponovno došlo da neznatnog pada od 0,4% ili 51 milijun KM.

Struktura aktive sa 30.9.2012. u odnosu na kraj prošle godine, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje udjela kredita sa 68,7% na 71,3% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,8% na 25,8%. Povećanje udjela kredita u aktivni rezultat je, prije svega, pada novčanih sredstava u aktivni i blagog kreditnog rasta koji je iznosio 1,4 % ili 154 milijuna KM. Krediti su na kraju trećeg kvartala dostigli nivo od 10,6 milijardi KM.

Novčana sredstava su zabilježila značajan pad od 12% ili 531 milijun KM i na 30.9.2012. iznosila su 3,85 milijardi KM. Ostvareni pad novčanih sredstava prvenstveno je rezultat odljeva depozita, te manjim dijelom blagog povećanja kredita i povećanja ulaganja u vrijednosne papire.

Iako su depoziti zabilježili pad od 2,9 % ili 326 milijuna KM, s iznosom od 10,8 milijardi KM i udjelom od 72,4% u strukturi pasive i dalje su dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Kreditne obveze, kao drugi najznačajniji izvor financiranja banaka u F BiH, također su zabilježile pad od 9,5% ili 125 milijuna KM i na kraju trećeg kvartala 2012. godine iznose 1,19 milijardi KM i sa udjelom od 8 % u strukturi pasive. U posljednje tri godine, zbog utjecaja financijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su značajno smanjeni (na kraju 2008. godine iznosili su 2,17 milijardi KM).

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i financijskog potencijala banaka u 2012. godini imali su rast od 4 % ili 215 milijuna KM i sa 30.9.2012. iznosili su 5,58 milijardi KM.

Kapital je sa 30.9.2012. iznosio 2,2 milijarde KM, što je za 6% ili 128 milijuna KM više nego na kraju 2011. godine, a rast je ostvaren najviše po osnovi tekućeg financijskog rezultata - dobiti i dokapitalizacije i povećanja rezervi kod jedne banke.

Regulatorni kapital iznosio je 2,1 milijardu KM i povećan je za 1% ili 19 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine, uz manje promjene u njegovoj strukturi.

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava, kao jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka, sa 30.9.2012. iznosila je 17%, što je na istoj razini kao i na kraju

2011. godine i dalje je znatno više od zakonskog minimuma (12%), što predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Na razini bankovnog sustava u F BiH za devet mjeseci 2012. godine ostvaren je pozitivan financijski rezultat u iznosu od 111 milijuna KM. Pozitivan financijski rezultat od 117 milijuna KM ostvarilo je 15 banaka, a gubitak u poslovanju u iznosu od šest milijuna KM iskazan je kod tri banke.

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 30.9.2012. u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 18 banaka. Broj banaka je manji u odnosu na 31.12.2011., s obzirom da je 11.7.2012. oduzeta bankarska dozvola Hercegovačkoj banci d.d. Mostar, a nad Bankom pokrenut likvidacijski postupak. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH, Sarajevo, koja je pravni slijednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 1.7.2008.

Privremenu upravu sa 30.9.2012. imala je jedna banka (Poštanska banka BH d.d. Sarajevo).

U devet mjeseci 2012. godine nije bilo važnijeg širenja mreže organizacijskih dijelova banaka. Nastavljen je trend širenja, ali u znatno manjem opsegu nego prethodnih godina, čemu je osnovni uzrok financijska kriza. Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže poslovnih jedinica tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacijskog oblika, organizacijske pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacijskih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacijskih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz Federacije BiH bilo je ukupno 108 (101 promjena na teritoriju Federacije BiH, osam u RS i jedna u Distriktu Brčko): osnovano je 7 novih organizacijskih dijelova, 24 su ukinuta, a kod 77 su bile promjene.

S navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 30.9.2012. imale ukupno 585 organizacijskih dijelova, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 4,4%.

Broj organizacijskih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH (24) neznatno je promijenjen u odnosu na 31.12.2011., kada su bila 22 organizacijska dijela, što je povećanje od 9,1%.

Sa 30.9.2012. sedam banaka iz Federacije BiH imale su 48 organizacijskih dijelova u Republici Srpskoj, a osam banaka je imalo 11 organizacijskih dijelova u Brčko Distriktu. Šest banaka iz Republike Srpske imale su 24 organizacijska dijela u Federaciji.

Dozvolu za obavljanje međubankovnih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 30.9.2012. imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

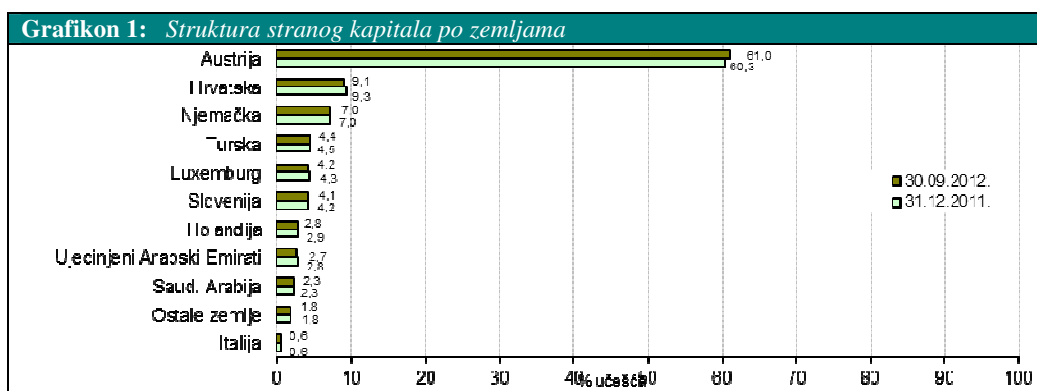
1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 30.9.2012.godine, ocijenjena na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

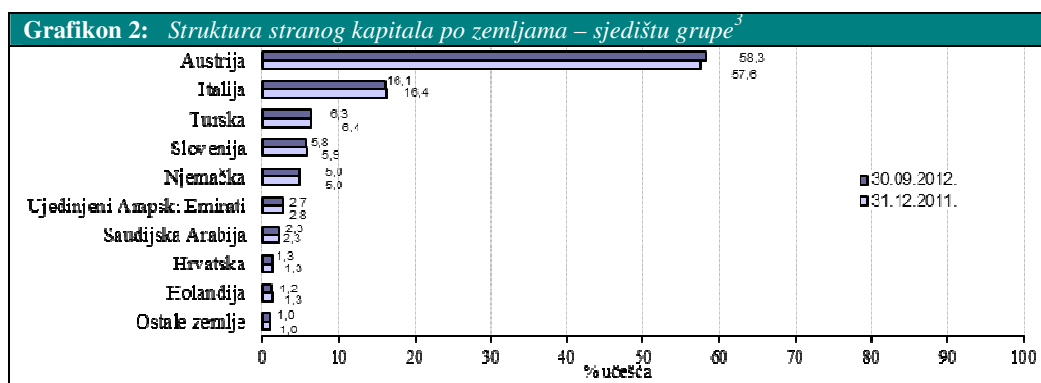
- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 17 banaka (94,4%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu² 1 banka (5,6%)

Od 17 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 11 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 30.9.2012. stanje je neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2011. godine, kao rezultat dokapitalizacije jedne banke u drugom kvartalu 2012.godine: udio stranog kapitala u vlasništvu dioničara iz Austrije povećan je sa 60,3% na 61%, udio dioničara iz Hrvatske je smanjen sa 9,3% na 9,1%, dok su ostale zemlje imale pojedinačni udio manji od 7%.

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (izravno ili neizravno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je također neznatno promijenjeno u odnosu na kraj 2011. godine: udio bankarskih grupa i banaka iz Austrije je povećano sa 57,6% na 58,3%, slijede talijanske banke čiji je udio smanjen sa 16,4% na 16,1%, dok su ostale zemlje imale pojedinačni udio manji od 6,3%.

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

² Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

³ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁴.

-u 000 KM-

Tablica 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu								
BANKE	31.12.2010.		31.12.2011. ⁵		30.09.2012.		INDEKS	
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)		
Državne banke	46.586	3%	50.499	2%	51.227	2%	108	101
Privatne banke	1.650.039	97%	2.029.566	98%	2.156.365	98%	123	106
U K U P N O	1.696.625	100%	2.080.065	100%	2.207.592	100%	123	106

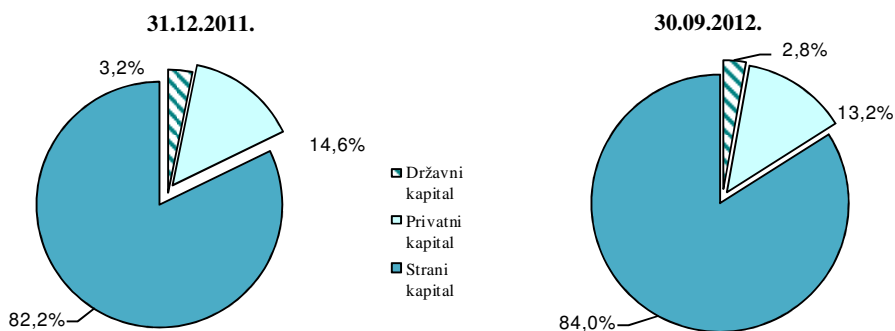
U devet mjeseci 2012. godine ukupan kapital povećan je za 6% ili 128 milijuna KM, najviše iz osnove tekućeg finansijskog rezultata-dobiti, te dokapitalizacije i povećanja rezervi kod jedne banke.

Promatrano kroz udio državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tablica 2: Struktura vlasništva prema udjelu državnog, privatnog i stranog kapitala								
DIONIČKI KAPITAL	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državni kapital	41.860	3,6	38.072	3,2	33.096	2,8	91	87
Privatni kapital (rezidenti)	163.074	13,9	174.088	14,6	158.071	13,2	107	91
Strani kapital (nerezidenti)	968.363	82,5	981.412	82,2	1.002.199	84,0	101	102
U K U P N O	1.173.297	100,0	1.193.572	100,0	1.193.366	100,0	102	100

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u devet mjeseci 2012. godine je manji za 206 tisuća KM ili 0,02% u odnosu na kraj 2011. godine. Struktura dioničkog kapitala je neznatno promijenjena: državni kapital je smanjen za 4,9 milijuna KM, privatni kapital (rezidenti) je smanjen za 16 milijuna KM, a privatni kapital (nerezidenti) je povećan za 20,8 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine.

⁴ Iz bilance stanja po shemi FBA: počevši od 31.12.2011. godine, pored dioničkog kapitala, emisionog ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (finansijski rezultat tekućeg razdoblja), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

⁵ Svi podaci u Informaciji koji se odnose na 31.12.2011. su iz revidiranih finansijskih izvješća banaka (revizija obavljena od strane vanjskog revizora kod 18 banaka u F BiH).

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankovnom sustavu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 30.9.2012. iznosi 2,8 % i manji je za 0,4 postotna boda u odnosu na 31.12.2011.

Udio privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu iznosi 13,2% i manji je za 1,4 postotna boda u odnosu na 31.12.2011. Nominalno smanjenje od 16,0 milijuna KM je rezultat smanjenja za cca 20 milijuna KM zbog oduzimanja bankarske dozvole jednoj banci, te povećanja za 3,7 milijuna KM po osnovi prometa s državnim kapitalom.

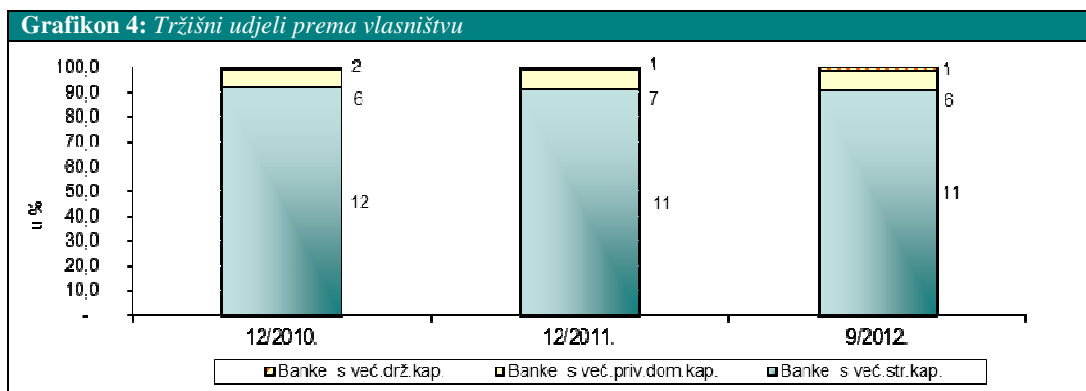
Udio privatnog kapitala (nerezidenti) u ukupnom dioničkom kapitalu povećano je za 1,8 postotnih bodova. Nominalno povećanje od 20,8 milijuna KM odnosi se na povećanje dokapitalizacijom od 20 milijuna KM kod jedne banke, te neznatno po osnovi prometa.

Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 30.9.2012. iznosio je visokih 90,6%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 8,0%, a udio banaka s većinskim državnim kapitalom 1,4%.

- u %-

Tablica 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)

BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			30.09.2012.		
	Broj banaka	Udio u ukup. kapit.	Udio u ukup. aktivi	Broj banaka	Udio u ukup. kapit.	Udio u ukup. aktivi	Broj banaka	Udio u ukup. kapit.	Udio u ukup. aktivi
	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,7	1,1	1	2,4	1,3	1	2,3	1,4
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	7	12,2	7,0	7	10,3	7,7	6	10,6	8,0
Banke s većinskim stranim kapitalom	11	85,1	91,9	11	87,3	91,0	11	87,1	90,6
U K U P N O	19	100,0	100,0	19	100,0	100,0	18	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 30.9.2012. bilo je ukupno zaposleno 7.196 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 2%, a u privatnim bankama 98%. U devet mjeseci 2012. godine broj zaposlenih je smanjen za 2% ili 173.

Tablica 4: Zaposleni u bankama FBiH								
BANKA	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2010.		31.12.2011.		30.9.2012.		3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	180	2%	177	2%	179	2%	98	101
Privatne banke	7.208	98%	7.192	98%	7.017	98%	100	98
UKUPNO	7.388	100%	7.369	100%	7.196	100%	100	98
Broj banaka	19		19		18		100	95

Tablica 5: Kvalifikacijska struktura zaposlenih								
STUPANJ STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2010.		31.12.2011.		30.9.2012.		4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.234	43,8%	3.401	46,1%	3.473	48,3%	105	102
Viša stručna sprema	696	9,4%	706	9,6%	683	9,5%	101	97
Srednja stručna sprema	3.406	46,1%	3.218	43,7%	3.003	41,7%	94	93
Ostali	52	0,7%	44	0,6%	37	0,5%	85	84
UKUPNO	7.388	100,0%	7.369	100,0%	7.196	100,0%	100	98

Trend poboljšanja kvalifikacijske strukture zaposlenih kroz povećanje udjela zaposlenih s visokom stručnom spremom nastavljen je i u tri kvartala 2012. godine, s jedne strane kao rezultat rasta ove kategorije za 2% ili 72 radnika, a s druge strane znatno veći utjecaj je imalo smanjenje broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 7% ili 215 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankovnog sustava je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sustava.

Tablica 6: Aktiva po zaposlenom									
BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			30.9.2012.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	180	167.263	929	177	191.881	1.084	179	204.058	1.140
Privatne	7.208	14.908.434	2.068	7.192	15.071.438	2.096	7.017	14.712.709	2.097
UKUPNO	7.388	15.075.697	2.041	7.369	15.263.319	2.071	7.196	14.916.767	2.073

Na kraju promatranog razdoblja na razini bankovnog sustava na svakog zaposlenog je dolazilo dva milijuna KM aktive, što je isto kao i na kraju 2011. godine.

Tablica 7: Aktiva po zaposlenom po grupama						
Aktiva (000 KM)	31.12.2010.		31.12.2011.		30.9.2012.	
	Broj banaka		Broj banaka		Broj banaka	
Do 500	0		0		0	
500 do 1.000	7		4		4	
1.000 do 2.000	6		9		8	
2.000 do 3.000	5		5		5	
Preko 3.000	1		1		1	
UKUPNO	19		19		18	

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 590 tisuća KM do 5,4 milijuna KM aktive po zaposlenom. Šest banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sustavu prelazi iznos od 2,3 milijuna KM.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilanci stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, s dodatnim prilogima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na temelju izvješća propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (račun dobiti i gubitka po shemi FBA) i izvješća o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na temelju dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvješća o reviziji financijskih izvješća banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankovnog sustava u cjelini.

Sukladno odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvješćivati FBA na bazi "pune" bilance stanja raščlanjenog na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankovnog sustava temeljiti na pokazateljima iz aktivne podbilance banaka s većinskim državnim kapitalom⁶.

2.1. Bilanca stanja

Bilančna suma bankarskog sektora sa 30.9.2012. iznosila je 14,9 milijardi KM, što je manje za 2% ili 347 milijuna KM nego na kraju 2011. godine. Nakon pada od 3% ili 457 milijuna KM u prvom kvartalu, što je bio najveći kvartalni pad u posljednje tri godine, u drugom kvartalu dolazi do blagog rasta bilančne sume od 1% ili 163 milijuna KM, da bi u trećem kvartalu ponovo došlo do neznatnog pada od 0,4% ili 51 milijun KM, što je kumulativno rezultiralo stopom pada od 2% za devet mjeseci 2012. godine. Iako je u 2011. godini došlo do pozitivnih kretanja i poboljšanja određenih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora, posebno u segmentu profitabilnosti, te je nastavljen rast štednje stanovništva, s druge strane pad bilančne sume, vrlo nizak kreditni rast, smanjenje izvora financiranja (depozita i kreditnih obveza) i posljedično novčanih sredstava u promatranom razdoblju 2012. godine, pokazuju da je utjecaj krize i dalje evidentan, što može imati negativne efekte na ključne pokazatelje poslovanja bankovnog sustava u Federaciji BiH.

⁶ Državne banke u "punoj bilanci" iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 30.9.2012. kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 672 milijuna KM.

Tablica 8: Bilanca stanja								
O P I S	31.12.2010.		31.12.2011.		30.9.2012.		INDEKS	
	IZNOS	Udio %	IZNOS	Udio %	IZNOS	Udio %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
A K T I V A (IMOVINA):								
Novčana sredstva	4.443.614	29,5	4.378.076	28,8	3.846.852	25,8	99	88
Vrijednosni papiri ⁷	375.252	2,4	458.465	3,0	519.458	3,5	122	113
Plasmani drugim bankama	145.007	1,0	79.940	0,5	143.137	1,0	55	179
Kreditni	9.981.911	66,2	10.487.671	68,7	10.641.365	71,3	105	101
Ispravka vrijed. ⁸	635.792	4,2	931.946	6,1	991.799	6,6	147	105
Kreditni- neto (kreditni minus isp.vrijed.)	9.346.119	62,0	9.555.725	62,6	9.649.566	64,7	102	101
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	552.764	3,7	540.749	3,5	513.352	3,4	98	95
Ostala aktiva	212.941	1,4	250.364	1,6	244.402	1,6	118	98
UKUPNA AKTIVA	15.075.697	100,0	15.263.319	100,0	14.916.767	100,0	101	98
P A S I V A:								
OBVEZE								
Depoziti	11.232.830	74,5	11.124.675	72,9	10.798.820	72,4	99	97
Uzete pozajmice od drugih banaka	7.000	0,0	2.000	0,0	2.000	0,0	29	100
Obveze po uzetim kreditima	1.403.451	9,3	1.319.299	8,6	1.194.287	8,0	94	91
Ostale obveze	735.791	4,9	737.280	4,9	714.068	4,8	100	97
KAPITAL								
Kapital	1.696.625	11,3	2.080.065	13,6	2.207.592	14,8	123	106
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	15.075.697	100,0	15.263.319	100,0	14.916.767	100,0	101	98

Tablica 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
BANKE	31.12.2010.			31.12.2011.			30.9.2012.			INDEKS	
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		Broj banaka	Aktiva (000 KM)		8 (5/3)	9(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Državne	1	167.263	1%	1	191.881	1%	1	204.058	1%	115	107
Privatne	18	14.908.434	99%	18	15.071.438	99%	17	14.712.709	99%	101	98
UKUPNO	19	15.075.697	100%	19	15.263.319	100%	18	14.916.767	100%	101	98

Kod 11 banaka aktiva je neznatno veća nego na kraju 2011. godine, dok je kod preostalih osam banaka aktiva smanjena, stopa pada se kretala u rasponu od 2,3% do 16%, s napomenom da je najveća banka u sustavu imala relativno značajan pad aktive od 8,3% ili 335 milijuna KM.

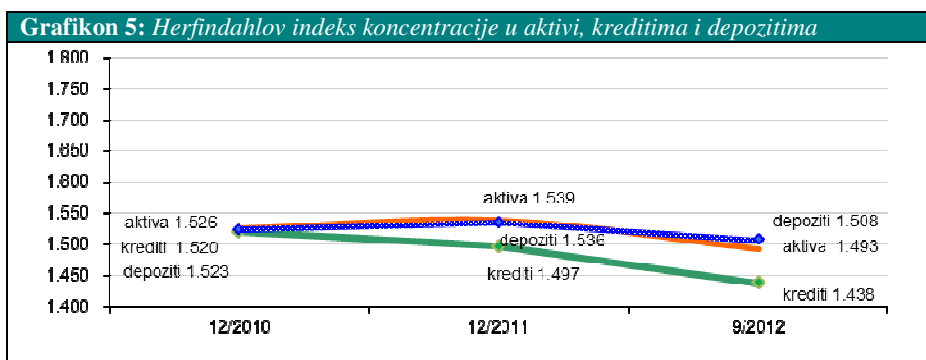
Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁹.

⁷ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospeljeća.

⁸ U kol.2 podaci se odnose na rezerve za kreditne gubitke (RKG).

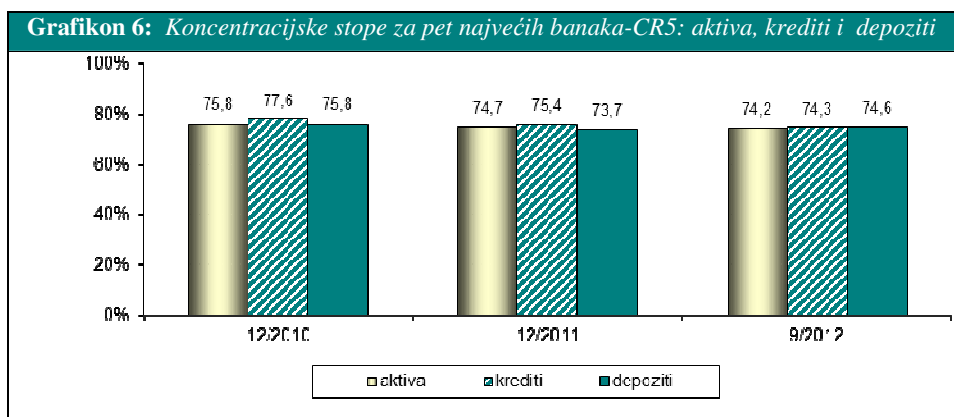
⁹ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S)_j^2$,

a predstavlja zbroj kvadrata postotnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih sudionika u sustavu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sustavu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sustavu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

Na kraju trećeg kvartala 2012. godine Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) imao je manje promjene vrijednosti: za aktivu je iznosio 1.493, kredite 1.438 i depozite 1.508 jedinica, što pokazuje umjerenu koncentraciju¹⁰. U odnosu na kraj 2011. godine, svi pokazatelji su smanjeni: aktiva za 46, krediti za 59 i depoziti za 28 jedinica.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankovnom sustavu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹¹ (dalje CR), koja pokazuje ukupni udio najvećih institucija u sustavu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je smanjen za tržišni udio sa 74,7% na 74,2%, kod kredita sa 75,4% na 74,3%, dok je kod depozita povećan sa 73,7% na 74,6%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sustavu koje „drže“ cca 74% tržišta, kredita i depozita.

Bankarski sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹². Najveće promjene u odnosu na kraj 2011. godine odnose se na udio četiri najveće banke (I. i II. grupe), zatim IV. najbrojnije grupe od devet banaka, dok su promjene i u broju i udjelu u V. grupi rezultat oduzimanja bankarske dozvole jednoj banci iz ove grupe.

¹⁰ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

¹¹ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

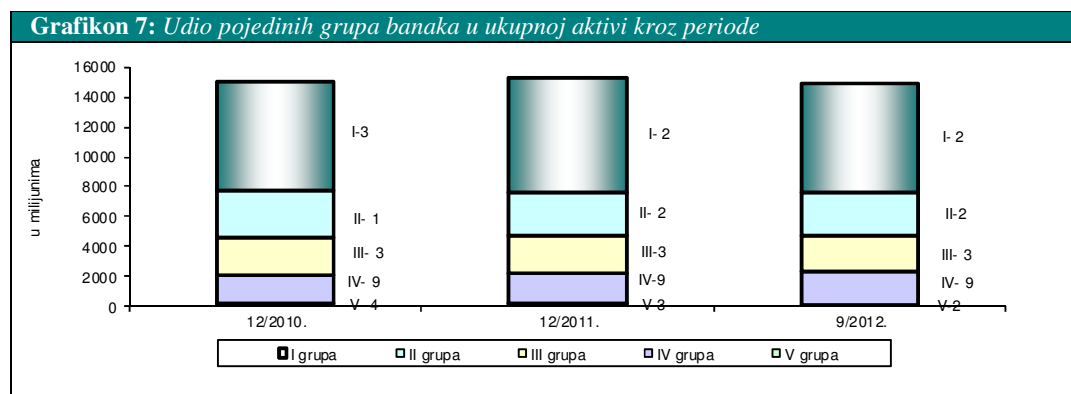
¹² Banke su podijeljene u pet grupa ovisno o veličini aktive.

Udio dvije najveće banke u sustavu (I. grupa, obje banke s aktivom preko tri milijarde KM) u devet mjeseci 2012. godine smanjeno je sa 49,7% na 48,8%, dok je udio II. grupe (dvije banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) od 19,1% ostao skoro nepromijenjen. Kod III. grupe (tri banke s aktivom između 500 milijuna KM i jedne milijarde KM) zabilježen je neznatan pad udjela za 0,3 postotna boda, odnosno na 16,4%. Udio IV. grupe od devet banaka (s aktivom između 100 i 500 milijuna KM banaka), povećan je za 1,5 postotnih bodova i iznosi 14,9%. U posljednjoj V. grupi (banke koje imaju aktivu manju od 100 milijuna KM) smanjen je broj banaka sa tri na dvije, a udio sa 1,3% na 0,8%.

Iako je došlo do manjih promjena u udjelu pojedinih grupa, evidentno je da četiri najveće banke i dalje imaju visoko tržišni udio od 68%.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i udjela pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivu kroz razdoblja (iznosi su u milijunima KM).

IZNOS AKTIVE	31.12.2010.			31.12.2011.			30.9.2012.		
	Iznos	Udio %	Broj banaka	Iznos	Udio %	Broj banaka	Iznos	Udio %	Broj banaka
I- Preko 2.000	7.348	48,8	2	7.596	49,7	2	7.280	48,8	2
II- 1000 do 2000	3.146	20,9	2	2.894	19,0	2	2.855	19,1	2
III- 500 do 1000	2.521	16,7	3	2.545	16,7	3	2.448	16,4	3
IV- 100 do 500	1.862	12,3	9	2.030	13,3	9	2.221	14,9	9
V- Ispod 100	199	1,3	3	198	1,3	3	113	0,8	2
UKUPNO	15.076	100,0	19	15.263	100,0	19	14.917	100,0	18

Pad bilančne sume od 2% ili 347 milijuna KM, odnosno na razinu od 14,9 milijardi KM na kraju trećeg kvartala 2012. godine, najvećim dijelom rezultat je smanjenja depozita za 2,9% ili 326 milijuna KM (ako se isključi utjecaj banke kojoj je oduzeta dozvola, pad depozita iznosio je 2% ili 229 milijuna KM), kreditnih obveza za 9% ili 125 milijuna KM, s napomenom da je aktiva smanjena i zbog oduzimanja dozvole jednoj banci (utjecaj je cca 85 milijuna KM, na depozite 97 milijuna KM, a na ukupan kapital efekt je pozitivan u iznosu od 17 milijuna KM). Na razini sustava jedino je ukupan kapital imao rast od 6,1% ili 128 milijuna KM.

Novčana sredstava, nakon pada od 12,1% ili 531 milijun KM, na kraju promatranog razdoblja iznosila su 3,85 milijardi KM. Ostvareni pad rezultat je odljeva depozita, te blagog kreditnog rasta od 1,5% ili 154 milijuna KM, tako da su krediti sa 30.9.2012. iznosili 10,64 milijarde KM. Na pad novčanih sredstava, manjim dijelom, utjecalo je i povećanje ulaganja u vrijednosne papire od 13,3% ili 61 milijun KM, koji sa 30.9.2012. iznose 519 milijuna KM, što je udio od svega 3,5% u aktivu.

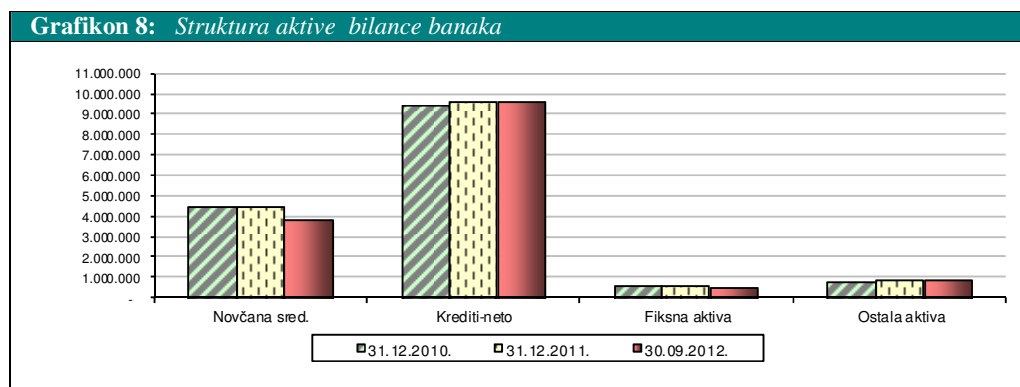
Portfelj vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfelj za trgovanje) povećan je sa 300 milijuna KM na 343 milijuna KM, a vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća sa 158 milijuna KM na 177 milijuna KM. U oba portfelja nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitirala Vlada F BiH¹³ ukupne vrijednosti sa 30.9.2012. od 163 milijuna KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 28 milijuna KM. Također banke u portfelju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emitenti domaća poduzeća ukupno u iznosu od 10 milijuna KM.

U 2012. godini Vlada F BiH je emitirala je trezorske zapise (tri tranše: u veljači, ožujku i travnju, svi sa dospjećem šest mjeseci) nominalne vrijednosti 60 milijuna KM (kupovna cijena iznosila je 59,3 milijuna KM), od čega je 45 milijuna dospjelo do 30.9.2012. Također, emitirane su tri tranše obveznica (prva u maju u iznosu od 80 milijuna KM, rok dospjeća tri godine, druga u lipnju i kolovozu, ukupno 30 milijuna KM, rok dospjeća pet godina, te treća u rujnu u iznosu od 20 milijuna KM i s rokom dospjeća dvije godine) ukupne nominalne vrijednosti 130 milijuna KM. Banke su kupile obveznice u vrijednosti 122,8 milijuna KM. Veći dio trezorskih zapisa i obveznica klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju (114,6 milijuna KM), a ostatak u portfelj koji se drži do dospjeća. Ostali dio portfelja vrijednosnih papira kod banaka odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU.

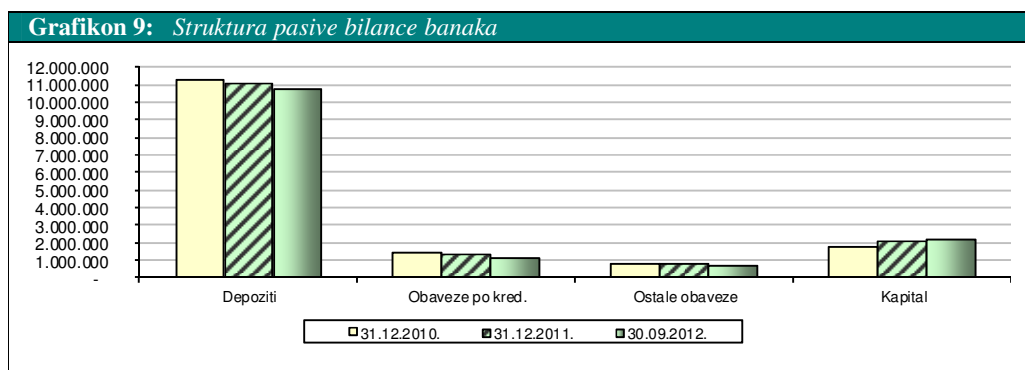
Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (519 milijuna KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveći je udio BiH (38,6%), zatim Rumunjske (16,1%), Francuske (8,5%), Austrije (8,3%) itd.

Također, zabilježen je i rast plasmana drugim bankama od 79% ili 63 milijuna KM i sa 30.9.2012. godine iznosili su 143 milijuna KM. Banke i dalje nastoje da, u uvjetima smanjenog opsega kreditiranja, ostvare dodatne prihode plasiranjem viška likvidnosnih sredstava, ulaganjem u vrijednosne papire i oročavanjem kod inobanaka i domaćih banaka.

U sljedećim grafikonima dana je struktura najznačajnijih pozicija bilance banaka.

¹³ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

U strukturi pasive bilance banaka depoziti su s iznosom od 10,8 milijardi KM i udjelom od 72,4% i dalje dominantan izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon pada od 9,5%, udio kreditnih obaveza u iznosu od 1,19 milijardi KM, smanjeno je sa 8,6% na 8,0%, dok je udio kapitala, koji je sa 30.9.2012. iznosio 2,21 milijarda KM, povećano sa 13,6% na 14,8%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje udjela kredita sa 68,7% na 71,3% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,8% na 25,8%.

- u 000 KM-

Tablica 11: Novčana sredstva banaka

NOVČANA SREDSTVA	31.12.2010.		31.12.2011.		30.9.2012.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	370.414	8,3	371.309	8,5	337.950	8,8	100	91
RR kod CB BiH	2.592.920	58,4	2.351.811	53,7	2.095.314	54,5	91	89
Računi kod depoz.inst.u BiH	670	0,0	20.618	0,5	6.601	0,1	3077	32
Računi kod depoz.inst.u inoze	1.479.322	33,3	1.633.479	37,3	1.406.547	36,6	110	86
Novč. sred. u procesu naplate	288	0,0	859	0,0	440	0,0	298	51
UKUPNO	4.443.614	100,0	4.378.076	100,0	3.846.852	100,0	99	88

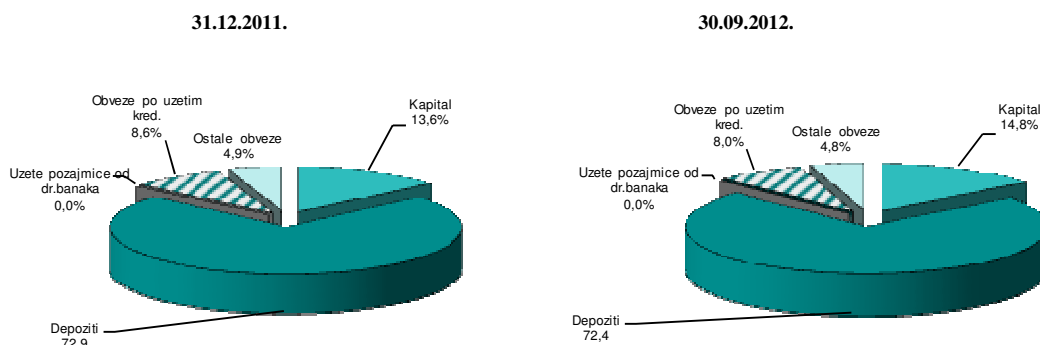
Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BH u promatranom razdoblju smanjena su za 11% ili 256 milijuna KM i sa 30.9.2012. godine iznosila su 2,1 milijardu KM ili 54,5% ukupnih novčanih sredstava, što je povećanje udjela od 0,8 postotnih bodova u odnosu na kraj 2011. godine. Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu su imala pad od 14% ili 227 milijuna KM i iznosila su 1,41 milijardu KM ili 36,6% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2011. godine 37,3%). Banke su sa 30.9.2012. u trezoru i blagajnama imale gotovog novca u iznosu od 338 milijuna KM, što je 8,8% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su utjecaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: udio domaće valute u promatranom razdoblju povećan je sa 59,3% na 60,7%, a za istu promjenu je smanjen udio sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obveze

Struktura pasive (obveze i kapital) u bilanci stanja banaka sa 30.9.2012. daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 10: Struktura pasive banaka

U promatranom razdoblju došlo je do manjih promjena u udjelu dva najznačajnija izvora financiranja banaka: depozita i kreditnih obveza, odnosno smanjenja udjela depozita sa 72,9% na 72,4% i kreditnih obveza sa 8,6% na 8,0%.

Osnovni razlog smanjenja udjela depozita je njihov pad od 2,9% ili 326 milijuna KM, tako da su na kraju promatranog razdoblja iznosili 10,8 milijardi KM, te su i dalje najznačajniji izvor financiranja banaka u Federaciji BiH. Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od 1,19 milijardi KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih financijskih institucija. U posljednje tri godine, zbog utjecaja financijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inozemstvu, a plaćanjem dospjelih obveza ovi izvori su značajno smanjeni (na kraju 2008. godine iznosili su 2,17 milijardi KM), a u tri kvartala 2012. godine pad je iznosio 9,5% ili 125 milijuna KM. Ako se kreditnim obvezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 127 milijuna KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju udio od 8,8%.

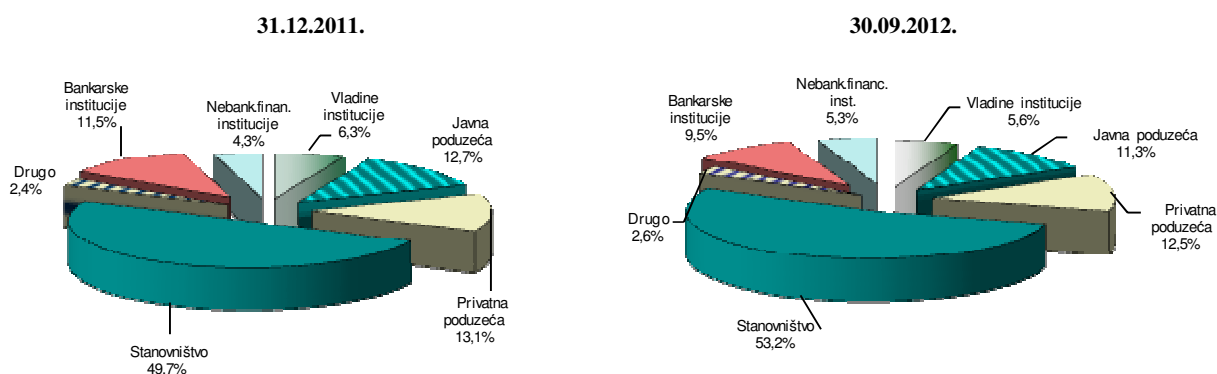
Kapital je sa 30.9.2012. iznosio 2,21 milijardu KM, što je za 6,1% ili 128 milijuna KM više nego na kraju 2011. godine, a rast je ostvaren najviše po osnovi tekućeg financijskog rezultata-dobiti i dokapitalizacije i povećanja rezervi kod jedne banke.

Banke su sa 30.9.2012. godine imale najveće obveze prema sljedećim kreditorima (sedam od ukupno 38), na koje se odnosi 73% ukupnih kreditnih obveza: European Investment Bank (EIB), European fund for Southeast Europe (EFSE), EBRD, UniCredit Bank Austria AG, Central Eastern European Finance Agency (CEEFA), TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska) i Council of Europe Development Bank.

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju promatranog razdoblja 2012. godine samo se 6% odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

- u 000 KM-

SEKTORI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.9.2012.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	891.638	7,9	705.805	6,3	610.060	5,6	79	86
Javna poduzeća	1.332.748	11,9	1.413.686	12,7	1.216.702	11,3	106	86
Privatna poduzeća i druš.	1.487.509	13,2	1.462.767	13,1	1.346.735	12,5	98	92
Bankarske institucije	1.674.576	14,9	1.280.463	11,5	1.030.814	9,5	76	81
Nebankarske financ.instit.	432.045	3,9	483.504	4,3	568.941	5,3	112	118
Građani	5.144.607	45,8	5.530.461	49,7	5.744.161	53,2	107	104
Ostalo	269.707	2,4	247.989	2,4	281.407	2,6	92	113
UKUPNO	11.232.830	100,0	11.124.675	100,0	10.798.820	100,0	99	97

Grafikon 11: *Sektorska struktura depozita*

U promatranom razdoblju 2012. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su, s jedne strane, rezultat smanjenja sredstava bankarskih i institucija, privatnih i javnih poduzeća i vladinih institucija, a s druge strane, rasta depozita stanovništva i nebankarskih financijskih institucija.

Kontinuitet rasta depozita stanovništva zadržan je i u prvih devet mjeseci 2012. godine, sa stopom rasta od 4% ili 214 milijuna KM. Depoziti ovoga sektora s iznosom od 5,74 milijarde KM, zbog pada depozita drugih sektora, povećali su udio u ukupnim depozitima sa 50% na 53,2%, tako da su i dalje najveći izvor financiranja banaka u F BiH.

Drugi po visini i udjelu sektorski izvor su depoziti privatnih poduzeća, koji su u prvoj polovici 2012. godine imali visok pad od 16% ili 241 milijun KM, odnosno sa 1,46 milijardi KM na 1,22 milijarde KM, što je bilo zabrinjavajuće. Međutim, u trećem kvartalu negativna kretanja su zaustavljena i depoziti ovoga sektora ostvarili su rast od 6% ili 125 milijuna KM. Kumulativno za devet mjeseci, to je ipak rezultiralo padom od 8% ili 116 milijuna KM, odnosno na razinu od 1,35 milijardi KM, dok je udio smanjen sa 13,1% na 12,5%.

Depoziti javnih poduzeća, nakon bankarskih institucija, imali su najveći pad od 14% ili 197 milijuna KM. Depoziti ovoga sektora iznose 1,22 milijarde KM ili 11,3% ukupnih depozita.

Depoziti bankarskih institucija su od kraja 2007. godine pa sve do III. kvartala 2011. godine bili po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Trend rasta bio je prisutan do sredine 2009. godine, kada su dostigli najveći iznos od 2,29 milijardi KM i udio od 21,4% u

¹⁴ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilancu stanja po shemi FBA.

ukupnim depozitima. Nakon toga, pod utjecajem krize, smanjenog opsega kreditiranja i viška likvidnosti, dolazi do povlačenja depozitnih sredstava matičnih grupacija, što rezultira i padom udjela. Međutim, nakon pada u IV. kvartalu 2011. godine od 23% ili 368 milijuna KM, došlo je i do pada udjela na 11,5%, što je bio četvrti po visini sektorski udio na kraju 2011. godine. U 2012. godini nastavljen je trend pada sa stopom od 19% ili 250 milijuna KM. Negativna kretanja u razini sredstava ovoga sektora najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrat sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

Na kraju trećeg kvartala 2012. godine depoziti bankarskih institucija iznosili su 1,03 milijarde KM, što je 9,5% ukupnih depozita. Ova sredstva su za 163 milijuna KM manja od kreditnih obveza, koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor financiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inozemstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obveza, banke se ponovo suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju u narednom razdoblju osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana.

Treba istaći da se 88% ili 905 milijuna KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Financijska podrška grupacije prisutna je u osam banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrirana u četiri velike banke. Na ovaj način u ranijem razdoblju banke u većinskom stranom vlasništvu imale su financijsku podršku i osiguran priljev novih sredstava za financiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obveze i subordinirani dugovi (stavke u dopunskom kapitalu), financijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod deset banaka), sa 30.9.2012. iznosi 1,4 milijarde KM ili 9,4% ukupne pasive bankarskog sektora. U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju udio od 8,4% (smanjenje od 2,5 postotnih bodova u odnosu na kraj 2011. godine), a u ukupnim kreditnim obvezama 29% su kreditne obveze prema grupaciji (udio je manji za 2,2 postotna boda). U odnosu na kraj 2011. godine ova sredstva su smanjena za 21,5% ili 383 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi redovnih dospijuća (depoziti su smanjeni za 25,1% ili 304 milijuna KM, kreditne obveze za 15,7% ili 65 milijuna KM i subordinirani krediti za 8,9% ili 14 milijuna KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, trend smanjenja izloženosti iz prethodne godine nastavljen je i u 2012. godini, i to u segmentu depozitnih izvora, dok se kreditni izvori smanjuju po osnovi redovnih plaćanja dospjelih obveza. Zbog nepovoljnih dešavanja u ekonomijama zemalja iz kojih su vlasnici banaka iz F BiH i problema s kojima se suočavaju te zemlje, a posljedično i financijski sustavi i bankarske grupacije, kao i mjere koje država Austrija poduzima u cilju jačanja održivosti poslovnih modela velikih međunarodnih aktivnih austrijskih banaka, a time i očuvanja kreditnog rejtinga zemlje¹⁵, može se očekivati da će buduća financijska podrška matičnih grupacija biti restriktivnija, tako da će se kreditni rast u narednom razdoblju u F BiH morati više financirati iz rasta domaćih izvora.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljnjeg smanjenja stranih izvora financiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora financiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom razdoblju bit će u fokusu kod većine banaka.

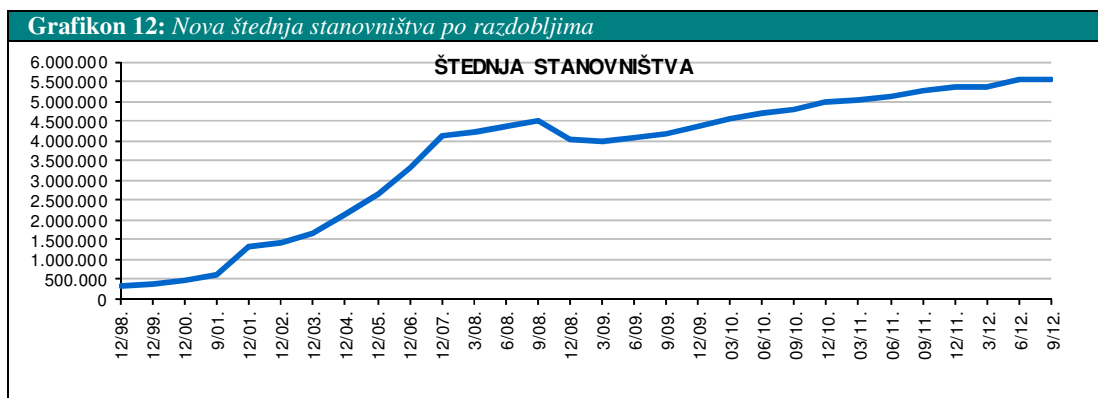
¹⁵ Suština mjera je da kreditna aktivnost supsidijara austrijskih banaka u centralnoj, istočnoj i jugoistočnoj Europi (CESEE) ubuduće bude uvjetovana pojačanim održivim financiranjem iz domaćih izvora.

Depoziti ostalih sektora su također imali manje promjene u iznosu i udjelu, a najveću promjenu imali su depoziti vladinih institucija, koji su u promatranom razdoblju smanjeni za 14% ili 96 milijuna KM. Na ovako visok pad značajan utjecaj (od cca 57 milijuna KM) imalo je oduzimanje dozvole jednoj banci. Treba istaći da je CB BiH krajem rujna na račune Federacije BiH doznačila sredstva prve tranše u iznosu od 79,3 milijuna KM na osnovu stand-by aranžmana sa MMF-om. Depoziti vladinih institucija sa 30.9.2012. iznose 610 milijuna KM ili 5,6% ukupnih depozita.

Valutna struktura depozita na kraju promatranog razdoblja neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim udjelom EURO) u iznosu od 5,81 milijarda KM smanjili su udio sa 55% na 54%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su 4,99 milijardi KM, što je udio od 46%.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, u 2012. godini imali su rast od 4% ili 215 milijuna KM i sa 30.9.2012. iznosili su 5,58 milijardi KM.

Tablica 13: Nova štednja stanovništva po razdobljima					
BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			I N D E K S	
	31.12.2010.	31.12.2011.	30.9.2012.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	47.148	50.259	52.857	107	105
Privatne	4.926.361	5.311.178	5.523.221	108	104
UKUPNO	4.973.509	5.361.437	5.576.078	108	104

U tri najveće banke nalazi se 69% štednje, dok šest banaka ima pojedinačni udio manji od 1%, što iznosi svega 3,5% ukupne štednje u sustavu.

Od ukupnog iznosa štednje 34% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 66% u stranoj valuti.

Tablica 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima								
BANKE	I Z N O S (u 000 K M)						I N D E K S	
	31.12.2010.		31.12.2011.		30.9.2012.		3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Kratkoročni štedni depoziti	2.581.767	51,9%	2.606.732	48,6%	2.589.444	46,4%	101	99
Dugoročni štedni depoziti	2.391.742	48,1%	2.754.705	51,4%	2.986.634	53,6%	115	108
UKUPNO	4.973.509	100,0 %	5.361.437	100,0 %	5.576.078	100,0 %	108	104

Ročna struktura štednih depozita je u odnosu na kraj 2011. godine blago poboljšana, što je rezultat rasta dugoročnih štednih depozita za 8% ili 232 milijuna KM, zbog čega je došlo i do promjene udjela ovih depozita, odnosno povećanja sa 51,4% na 53,6%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankovnog sustava za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno financijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankovnog sustava u BiH, u prosincu 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 1. travnja 2010. isti povećan na 35.000 KM, a sve poduzete aktivnosti su usmjerene na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankovni i ukupni ekonomski sustav F BiH i BiH.

Sa 30.9.2012. ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licenciju Agencije za osiguranje depozita u BiH), a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponirano 97% ukupnih depozita i 98% ukupne štednje.

Preostale dvije banke ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterija koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH: jedna zbog postojećeg kompozitnog ranga, a druga jer se nalazi pod privremenom upravom.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁶ banaka u F BiH na dan 30.9.2012. e iznosio je 2,1 milijardu KM.

-u 000 KM-

Tablica 15: Regulatorni kapital						
O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.	INDEKS		
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)	
1.a. Temeljni kapital prije umanjjenja	1.885.159	2.008.081	1.903.089	107	95	
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.170.468	1.190.482	1.190.276	102	100	
1.2. Iznos emisioh ažia	136.485	136.485	136.485	100	100	
1.3. Rezerve i zadržana dobit	578.206	681.114	576.328	118	85	
1.b. Odbitne stavke	313.321	353.960	178.567	113	50	
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	92.058	251.187	120.666	273	48	
1.2. Gubitak iz tekuće godine	157.933	45.512	6.298	29	14	
1.3. Trezorske dionice	81	81	156	100	193	
1.4. Iznos nematerijalne imovine	63.249	57.180	51.447	90	90	
1. Temeljni kapital (1a-1b)	1.571.838	76% 1.654.121	78% 1.724.522	81%	105	
2. Dopunski kapital	489.986	24% 466.968	22% 415.688	19%	95	
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	2.829	3.090	3.090	109	100	
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	209.612	212.248	213.629	101	101	
2.3. Iznos revidirane tekuće dobiti	52.090	62.564 ¹⁷	7.303	120	12	
2.4. Iznos subordiniranih dugova najviše do 50% iznosa tem.kap.	159.056	139.754	125.261	88	90	
2.5. Stavke trajnog karaktera	66.399	49.312	66.405	74	135	
3. Kapital (1 + 2)	2.061.824	100% 2.121.089	100% 2.140.210	103	101	
4. Odbitne stavke od kapitala	15.938	37.794	76.205	237	202	
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih lica koji prelazi 5% tem.kap.	15.938	18.408	2.470	116	13	
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	-	19.386	73.658	N/a	380	
4.3. Ostale odbitne stavke	-	-	77	N/a	N/a	
5. Neto kapital (3- 4)	2.045.886	2.083.295	2.064.005	102	99	

U tri kvartala 2012. godine kapital¹⁸ je povećan za 1% ili 19 milijuna KM u odnosu na 2011. godinu, a promjene u temeljnom i dopunskom kapitalu su utjecale na izmjenu strukture

¹⁶ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH”, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08, 86/10, 70/11).

¹⁷ Po konačnim podacima osam banaka je uključilo iznos revidirane dobiti u dopunski, a dvije u temeljni kapital.

¹⁸ Izvor podataka je kvartalno Izvješće o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tablica A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

regulatornog kapitala. Temeljni kapital je povećan za 4% ili 70 milijuna KM, a udio je povećan sa 78% na 81%, a dopunski smanjen za 11% ili 51 milijun KM.

Rast temeljnog kapitala je najvećim dijelom po osnovi uključivanja ostvarene dobiti za 2011. godinu. Nakon provođenja zakonske procedure donošenja i usvajanja odluka od strane skupštine banaka, ostvarena dobit za 2011. godinu u iznosu od 127 milijuna KM (16 banaka, dok su tri banke ostvarile gubitak u iznosu od 45,5 milijuna KM) raspoređena je na sljedeći način: 71% ili 89 milijuna KM u temeljni kapital (zadržanu dobit i rezerve), tri banke su dio dobiti u iznosu od dva milijuna KM usmjerile za djelomično pokriće ranijih gubitaka, za pokriće nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu 17 milijuna KM, dok su dvije banke 19 milijuna KM izdvojile za isplatu dividende. Također, jedna banka je iz zadržane dobiti isplatila dividendu u iznosu od 19 milijuna KM.

Na promjene temeljnog kapitala utjecalo je i sljedeće: kod jedne banke izravna uplata u rezerve 20 milijuna KM i u drugom kvartalu dokapitalizacija u iznosu od 20 milijuna KM, uz istovremeno smanjenje rezervi djelomičnim pokrićem akumuliranih gubitaka u iznosu od 125 milijuna KM. Efekt na temeljni kapital prestankom rada jedne banke u privremenoj upravi je pozitivan u iznosu od 17,5 milijuna KM.

Odbitne stavke (koje umanjuju temeljni kapital) su smanjene za 175 milijuna KM i to najviše iz osnove smanjenja kumuliranih gubitaka kod četiri banke u iznosu od 176 milijuna KM (od ovog iznosa 125 milijuna KM odnosi se na jednu banku, a pokriće je izvršeno iz rezervi, a 47,8 milijuna KM na smanjenje po osnovi prestanka rada jedne banke u privremenoj upravi), smanjenja tekućeg gubitka za 39 milijuna KM i nematerijalne imovine za 5,7 milijuna KM.

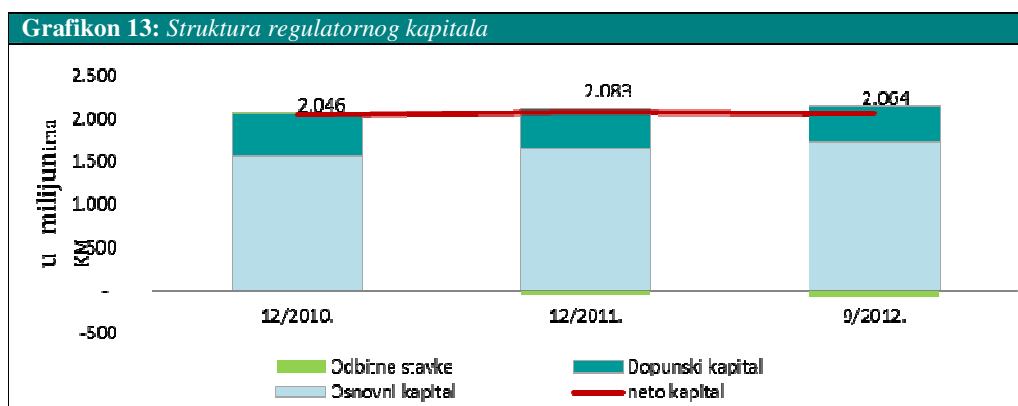
Dopunski kapital je smanjen za 51 milijun KM, s većim promjenama u strukturi: dobit iz 2011. godine u iznosu od 62 milijuna KM, prenesena je u temeljni kapital, subordinirani dugovi (redovite otplate dospjelih obveza) smanjeni su za 14,5 milijuna KM, dok su stavke trajnog karaktera povećane za 17 milijuna KM (kod jedne banke). Jedna banka je revidiranu tekuću dobit u iznosu od 7,3 milijuna KM uključila u dopunski kapital.

Izmjenom regulative u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu, koja je sa 30.9.2012. iznosila 73,6 milijuna KM, što je razlika između potrebnih regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilančnim i izvanbilančnim stavkama¹⁹ i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti. Od ukupnih nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu u iznosu od 110 milijuna KM banke su na teret kapitala iskazale 73,6 milijuna KM, što predstavlja 67%²⁰ od ukupnog iznosa nedostajućih rezervi za kreditne gubitke. Također, banke su u skladu s propisima FBA, a na temelju odluke skupštine, iz tekuće dobiti za 2011. godinu ili rezervi izdvojile nedostajući iznos rezervi za kreditne gubitke od 19 milijuna KM, iskazan sa 31.12.2011. Utjecaj prestanka rada jedne banke u privremenoj upravi na kapital je pozitivan, (odbitna stavka: ulozi (investicije) banke u kapital drugih pravnih osoba koji prelaze 5% visine temeljnog kapitala banke), u iznosu od 15,9 milijuna KM.

U narednom grafikonu je dana struktura regulatornog kapitala.

¹⁹ Banka iskazuje potrebne regulatorne rezerve kada je ispravka vrijednosti (po MRS-u) manja od obračunatih regulatornih rezervi, što se utvrđuje na razini pojedinačnog dužnika. Ovu metodologiju banke su počele primjenjivati sa 30.6.2012.

²⁰ Banke su bile obvezne da sa 30.9.2012. na teret kapitala, a prema dozvoljenoj dinamici, iskažu minimum ½ nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu, utvrđenih na izvještajni datum.

Neto kapital je, kao rezultat navedenih promjena, smanjen za 1% ili 19 milijuna KM i sa 30.9. 012. iznosi 2,06 milijardi KM.

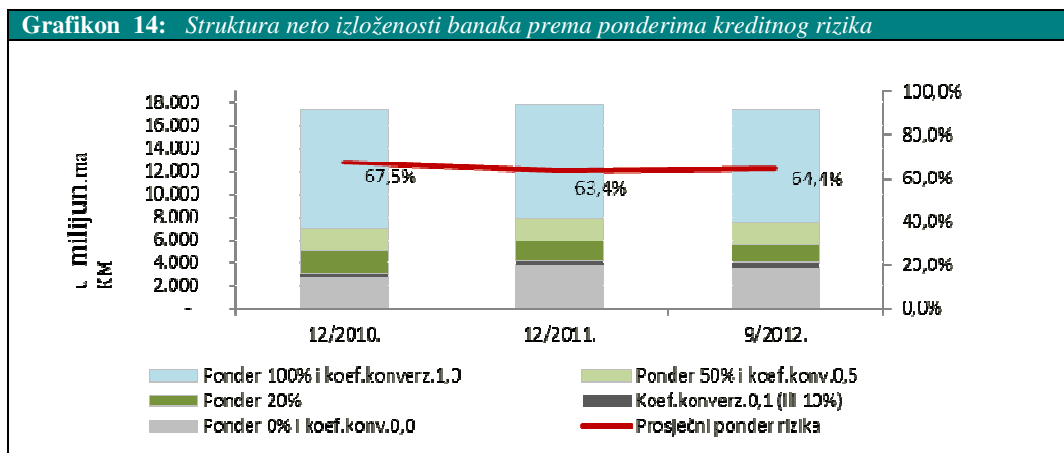
Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sustava, ovisi, s jedne strane, o razini neto kapitala, a s druge, o iznosu rizikom ponderirane aktive.

U narednoj tablici daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za izvanbilančne stavke.

-u 000 KM-

Tablica 16: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika

O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	30.9.2012.	INDEKS	
				5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.354.697	17.814.140	17.349.686	103	97
1 Aktiva bilance stanja	14.887.124	14.987.978	14.522.030	101	97
2. Izvanbilančne pozicije	2.467.573	2.826.162	2.827.656	115	100
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	3.147.567	3.721.678	3.499.005	118	94
Ponder 20%	1.640.802	1.674.585	1.518.788	102	91
Ponder 50%	42.576	83.165	54.125	195	65
Ponder 100%	10.056.179	9.508.550	9.450.112	95	99
Koef. konverzije 0,0	0	54.529	60.623	N/a	111
Koef. konverzije 0,1	220.264	445.006	461.030	202	104
Koef. konverzije 0,5	1.923.685	1.938.361	1.921.020	101	99
Koef. konverzije 1,0	323.624	388.266	384.983	120	99
RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKIVALENATA	11.713.116	11.286.997	11.172.524	96	99
Prosječni ponder rizika	67,5%	63,4%	64,4%	94	102

Ukupna neto izloženost banaka koja se ponderira, u prva tri kvartala 2012. godine je smanjena za 3% ili 464 milijuna KM, na što je najviše utjecao pad bilančnih stavki (uglavnom stavke koje se ponderiraju sa 0% i 20%), i djelomično izvanbilančnih stavki (najviše s koeficijentom konverzije 0,5), što je utjecalo da rizik ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenata ima isti smjer, odnosno pad od 1% ili 114 milijuna KM (sa 11,29 milijarde KM na 11,17 milijardi KM). Na ovo je najviše utjecalo smanjenje stavki sredstava koje banke drže kod CBBiH (ponder 0%).

Suprotno kretanje od rizikom ponderirane aktive i kreditnih ekvivalenata imao je ponderirani operativni rizik (POR), koji je povećan za 1% i iznosi 974 milijuna KM. Sve to je rezultiralo smanjenjem ukupnih ponderiranih rizika za 1% ili 106 milijuna KM.

Sa 30.9.2012. udio ponderirane aktive izložene kreditnom riziku iznosio je 92%, a operativnom riziku 8%.

Stopa kapitaliziranosti banaka izražena kao odnos kapitala i aktive sa 30.9.2012. iznosila je 13,4%, što je za 0,4 postotna boda više nego na kraju 2011. godine.

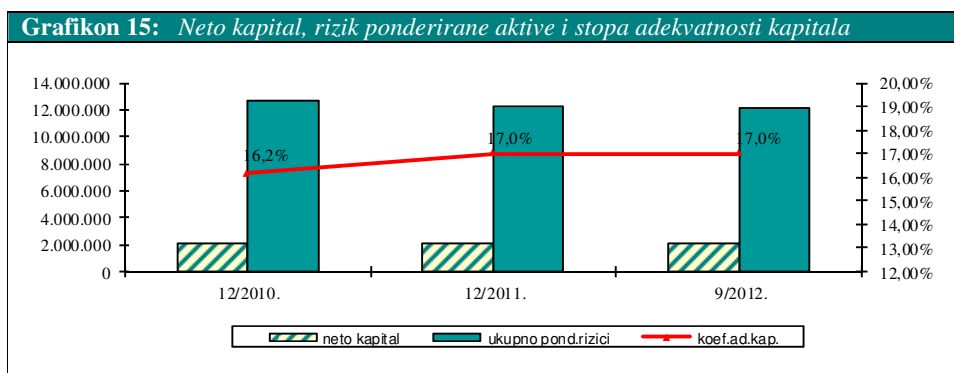
Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala²¹ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderirane aktive. Ovaj koeficijent je na razini bankarskog sektora sa 30.9.2012. iznosio 17%, što je na istoj razini kao i na kraju 2011. godine. Iako su ukupni ponderirani rizici smanjeni za 1% ili 106 milijuna KM, adekvatnost kapitala je ostala na istoj razini kao i na kraju 2011. godine zbog blagog smanjenja neto kapitala.

- 000 KM-

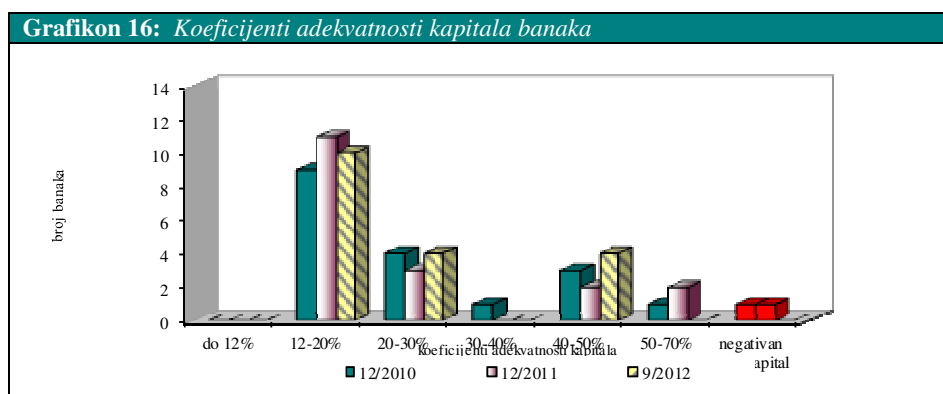
Tablica 17: Neto kapital, ukupni ponderirani rizici i stopa adekvatnosti kapitala

OPIS	31.12.2010.	31.12.2011.	30.9.2012.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	2.045.886	2.083.295	2.064.005	102	99
2. RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	11.713.116	11.286.997	11.172.524	96	99
3. POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	942.707	965.932	974.284	102	101
4. UKUPNI PONDERIRANI RIZICI (2+3)	12.655.823	12.252.929	12.146.808	97	99
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/ 4)	16,2%	17,0%	17,0%	105	100

²¹ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

Stopa adekvatnosti kapitala bankovnog sustava sa 30.9.2012. od 17% je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sustava i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Svih 18 banaka u F BiH sa 30.9.2012. je imalo koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%. Prema analitičkim podacima na kraju trećeg kvartala 2012. godine 14 banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2011. godine, u rasponu od 0,1 do 22,6 postotnih bodova, dok je kod četiri banke bolja.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 6 banaka ima stopu između 13% i 16,9%,
- 4 banke imaju stopu između 17,2% i 18,7%,
- 4 banke imaju stopu između 20,8% i 22,5% i
- 4 banke imaju adekvatnost između 41,9% i 46,8%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, sukladno zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sustava u cjelini, nalogala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. Jedna od mjera koje je FBA poduzela u cilju očuvanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i preporuka bankama, kao i prethodne dvije godine, da ostvarenu dobit za 2011. godinu ne usmjeravaju u isplatu dividendi nego u jačanje kapitalne osnove.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sustavu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sustavu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju

u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i utjecaja svjetske financijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. U uvjetima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvaliteta kreditnog portfelja kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na razinu koja bi ugrozila ne samo poslovanje banaka, nego utjecala na stabilnost ukupnog bankovnog sustava.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilance i izvanbilančnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, banke su počevši od 31.12.2011. dužne sačinjavati i prezentirati financijska izvješća sukladno Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima financijskog izvješćivanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje financijske imovine i obveza primjenjuje MRS 39 - Financijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezerviranja, potencijalne obveze i potencijalna sredstva. Dakle, prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati RKG u skladu sa kriterijima iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

-u 000 KM-

Tablica 18: Aktiva (bilanca i izvanbilanca), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u			
OPIS	31.12.2011.	30.09.2012.	INDEKS
1. Rizična aktiva ²²	13.376.110	13.446.260	100
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke	1.294.757	1.346.906	104
3. Ispravka vrijednosti i rezerve za izvanbilančne stavke	1.039.529	1.088.129	105
4. Potrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	255.228	396.949	156
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procijenjene gubitke	292.225	311.397	107
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procijenjene gubitke	19.386	110.049	568
7. Nerizične stavke	5.787.457	5.427.493	94
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	19.163.567	18.873.753	98

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)²³ banaka u F BiH sa 30.9.2012. iznosila je 18,9 milijardi KM i u odnosu na kraj 2011. godine manja je za 2% ili 290 milijuna KM. Rizična aktiva iznosi 13,4 milijarde KM, što je ista razina kao na kraju 2011. godine.

Nerizične stavke iznose 5,4 milijardi KM ili 29% ukupne aktive s izvanbilancom i manje su za 6% ili 360 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,3 milijarde KM, a formirane ispravke vrijednosti bilančne aktive i rezerviranja za gubitke po izvanbilančnim stavkama 1,1

²² Isključen iznos plasmana i potencijalnih obveza od 203.681 h/KM osiguranim novčanim depozitom.

²³ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05, 86/10, 6/11, 70/11, 85/11; 85/11-prečišćeni tekst).

milijarda KM. Potrebne regulatorne rezerve²⁴ iznose 397 milijuna KM i veće su za 56% ili 142 milijuna KM. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti iznose 311 milijuna KM i veće su za 7% ili 19 milijuna KM, što je rezultat pokrića nedostajućeg iznosa RKG iskazanog sa 31.12.2011. Nedostajuće regulatorne rezerve²⁵ sa 30.9.2012. iznose 110 milijuna KM.

Tablica 19: Ukupna aktiva, bruto bilančna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

O P I S	IZNOS (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2010.	Strukt. %	31.12.2011.	Strukt. %	30.9.2012.	Strukt. %	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Kredit	9.244.429	86,4	9.364.121	85,4	9.307.215 ²⁶	84,1	101	99
Kamate	51.348	0,5	109.696	1,0	96.997	0,9	214	88
Dospjela potraživanja	566.629	5,3	937.899	8,5	1.070.597	9,7	165	114
Potraživanja po plać. garancijama	553	0,0	24.808	0,2	25.786	0,2	4486	104
Ostali plasmani	410.797	3,8	171.052	1,5	205.074	1,8	42	120
Ostala aktiva	427.890	4,0	371.127	3,4	359.883	3,3	87	97
1.RIZIČNA BILANČNA AKTIVA	10.701.646	100,0	10.978.703	100,0	11.065.552	100,0	103	101
2. NERIZIČNA BILANČNA AKTIVA	5.035.264		5.290.275		4.909.674		105	93
3.BRUTO BILANČNA AKTIVA (1+2)	15.736.910		16.268.978		15.975.226		103	98
4.RIZIČNA IZVANBILANCA	2.352.092		2.397.407		2.380.708		102	99
5.NERIZIČNA IZVANBILANCA	0		497.182		517.819		n/a	104
6.UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE (4+5)	2.352.092		2.894.589		2.898.527		123	100
7.RIZIČNA AKTIVA S IZVANBILANCOM (1+4)	13.053.738		13.376.110		13.446.260		102	100
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	5.035.264		5.787.457		5.427.493		115	94
9. AKTIVA S IZVANBILANCOM (3+6)	18.089.002		19.163.567		18.873.753		106	98

Bruto bilančna aktiva²⁷ iznosi 15,97 milijardi KM, manja je za 2% ili 294 milijuna KM, a rizična bilančna aktiva iznosi 11,1 milijarda KM, što je 69% bruto bilančne aktive i veća je za 1% u odnosu na kraj 2011. godine. Nerizična bilančna aktiva iznosi 4,9 milijardi KM i manja je za 7% ili 381 milijun KM. Izvanbilančne rizične stavke iznose 2,4 milijarde KM i manje su za 1%, a nerizične stavke 518 milijuna KM i veće su za 4% ili 21 milijun KM u odnosu na 2011. god.

Utjecaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i gospodarstvo u BiH je i dalje izražen, tako da se do kraja 2012. godine, u segmentu kreditiranja kao ključnoj djelatnosti banaka, ne očekuje značajniji kreditni rast, što potvrđuju i podaci za devet mjeseci 2012. godine. Krediti su sa 30.9.2012. godine iznosili 10,6 milijardi KM s rastom od 1,4% ili 154 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine, dok je udio u aktivi povećan za 2,6 postotnih bodova i iznosi 71,3%.

U tri kvartala 2012. godine plasirano je ukupno 4,3 milijarde KM novih kredita, što je za 6% ili 248 milijuna KM više u odnosu na isto razdoblje 2011. godine. Od ukupno plasiranih kredita na gospodarstvo se odnosi 68%, a na stanovništvo 27%. Ročna struktura novoodobrenih kredita je promijenjena u korist kratkoročnih kredita u odnosu na kraj 2011. godine, udio dugoročnih iznosio je 45%, a kratkoročnih 55% (31.12.2011: dugoročni 49%, kratkoročni 51%).

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,1 milijarda KM imaju udio od 57,5% u ukupnim kreditima na razini sustava.

Trend i promjena udjela pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dani su u sljedećoj tablici.

²⁴ Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravaka vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

²⁵ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

²⁶ Isključen iznos kredita od 146.888 hiljada KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilančnu aktivu).

²⁷ Izvor podataka: Izvješće o klasifikaciji aktive bilance i izvanbilančnih stavki banaka.

Tablica 20: <i>Sektorska struktura kredita</i>								
SEKTORI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.9.2012.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	126.328	1,3	125.827	1,2	133.876	1,2	100	106
Javna poduzeća	238.105	2,4	257.547	2,4	252.778	2,4	108	98
Privatna poduzeća i društ.	4.815.426	48,2	4.989.796	47,6	5.096.652	47,9	104	102
Bankarske institucije	10.975	0,1	16.411	0,2	11.452	0,1	149	70
Nebankarske finansijske instit.	37.235	0,4	40.978	0,4	38.553	0,4	110	94
Gradani	4.733.198	47,4	5.043.634	48,1	5.094.579	47,9	106	101
Ostalo	20.644	0,2	13.478	0,1	13.475	0,1	65	100
UKUPNO	9.981.911	100,0	10.487.671	100,0	10.641.365	100,0	105	101

U promatranom razdoblju sektorska struktura kredita je neznatno promijenjena u odnosu na kraj 2011. godine. Krediti dani stanovništvu su povećani za 1% ili 51 milijun KM, iznose 5,1 milijardu KM, što je udio od 47,9% (na kraju 2011. godine 48,1%). Krediti dani privatnim poduzećima su veći za 2% ili 107 milijuna KM, iznose 5,1 milijardu KM ili 47,9% ukupnih kredita (na kraju 2011. godine 47,6%).

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 30.9.2012., s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, povećan je udio kredita odobrenih za financiranje potrošnih dobara²⁸, sa 73% na 74%, dok je udio stambenih kredita smanjen sa 24% na 23%, a s preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sustavu plasirale su stanovništvu 61%, a privatnim poduzećima 53% ukupnih kredita danih ovim sektorima (31.12.2011: stanovništvo 64,5%, privatna poduzeća 52%).

Valutna struktura kredita: najveći udio od 65% ili 6,9 milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: 6,6 milijardi KM ili 96%, CHF: 287 milijuna KM ili 4%), krediti u domaćoj valuti 34% ili 3,7 milijardi KM, a najmanji udio od samo 1% ili 104 milijuna KM imaju krediti u stranoj valuti (EUR: 78 milijuna KM ili 75%, CHF: 12 milijuna KM ili 11%). Ukupan iznos kredita u CHF valuti od 299 milijuna KM iznosi 2,8% ukupnog kreditnog portfelja i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sustavu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvalitete aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije²⁹ dani su u sljedećoj tablici.

²⁸ Uključeno kartično poslovanje.

²⁹ U skladu sa članom 22. stav (7) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banke su dužne da formiraju i kontinuirano održavaju rezerve za OKR i PKG u sljedećim procentima po kategorijama : A 2%, B 5% do 15%, C 16% do 40%, D 41% do 60% i E 100%.

Tablica 21: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UDIO (u%)									INDEKS	
	31.12.2010.			31.12.2011.			30.9.2012.				
	Klasif. aktiva	Udio %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udio %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Udio %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)
A	10.477.329	80,3	209.555	10.612.528	79,3	212.248	10.681.442	79,4	213.629	101	101
B	1.645.750	12,6	132.048	1.419.030	10,6	118.847	1.301.502	9,7	112.317	86	92
C	471.505	3,6	113.962	282.847	2,1	67.999	380.529	2,8	94.127	60	134
D	455.303	3,5	258.297	375.980	2,8	209.936	368.380	2,8	212.426	83	98
E	3.851	0,0	3.851	685.725	5,2	685.727	714.407	5,3	714.407	n/a	104
Rizična ak. (A-E)	13.053.738	100,0	717.713	13.376.110	100,0	1.294.757	13.446.260	100,0	1.346.906	102	100
Klasificirana (B-E)	2.576.409	19,7	508.158	2.763.582	20,7	1.082.509	2.764.818	20,6	1.133.277	107	100
Nekvalitetna (C-E)	930.659	7,1	376.110	1.344.552	10,1	963.662	1.463.316	10,9	1.020.960	144	109
Nerizična akt.³⁰	5.035.264			5.787.457			5.427.493			115	94
UKUPNO (rizična i nerizična)	18.089.002			19.163.567			18.873.753			106	98

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatirati da je za tri kvartala 2012. godine došlo do blagog pogoršanja pokazatelja kvalitete aktive. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno sedam banaka ima pokazatelje udjela i klasificirane i nekvalitetne aktive u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora.

Klasificirana aktiva je sa 30.9.2012. iznosila 2,8 milijardi KM, a nekvalitetna 1,5 milijardi KM (31.12.2011. godine: 2,8 milijardi KM i 1,3 milijarde KM).

Klasificirana aktiva (B-E) je na istoj razini kao prethodne godine: B kategorija je smanjena za 8% ili 117 milijuna KM, a nekvalitetna aktiva (C-E) je povećana za 9% ili 119 milijuna KM. Koeficijent klasificirane i rizične aktive iznosi 20,6%, što je za 0,1 postotni bod manje nego na kraju 2011. godine.

Najvažniji pokazatelj kvalitete aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive. Ako se analizira trend ovog pokazatelja u 2012. godini, može se zaključiti da je prisutno blago pogoršanje, odnosno rast od 0,8 postotnih bodova i sa 30.9.2012. iznosi 10,9%, a osnovni razlog tome je navedeni rast nekvalitetne aktive od 9% u 2012. godini. Ovo je još uvijek relativno nizak omjer, ali isti treba uzeti s dozom rezerve, imajući u vidu da udio B kategorije u rizičnoj aktivni iznosi 9,7%, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

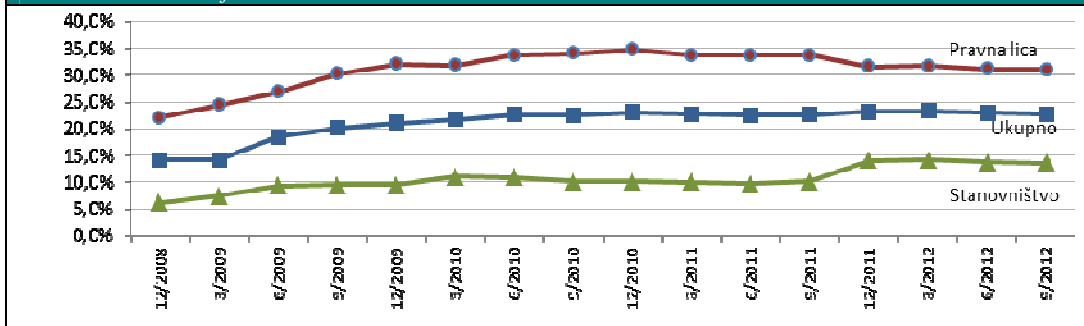
Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita danih za dva najznačajnija sektora: pravnim osobama i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranim pravnim osobama.

³⁰ Stavke aktive koje se, u skladu s člankom 2. stavak (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasificiraju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stavak (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

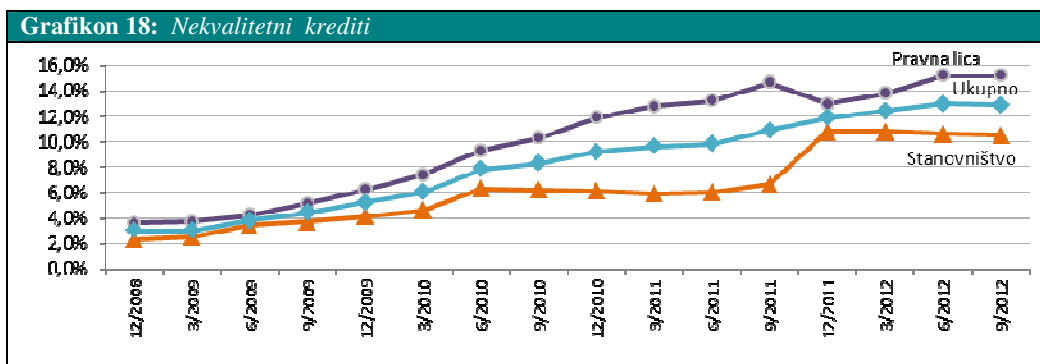
Tablica 22: Klasifikacija kredita danih stanovništvu i pravnim osobama

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UDIO (u%)												INDEKS
	31.12.2011.				30.9.2012.								
	Stanovni štvo	Udio %	Pravna lica	Udio %	UKUPNO		Stanovni štvo	Udio %	Pravna lica	Udio %	UKUPNO		
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	4.334.673	85,94	3.722.420	68,38	8.057.093	76,82	4.401.470	86,40	3.825.429	68,97	8.226.899	77,31	102
B	164.427	3,26	1.014.460	18,64	1.178.887	11,24	158.458	3,11	878.149	15,83	1.036.607	9,74	88
C	128.876	2,56	143.447	2,63	272.323	2,60	102.476	2,01	265.457	4,79	367.933	3,46	135
D	156.974	3,11	207.674	3,81	364.648	3,48	159.647	3,13	196.280	3,53	355.927	3,34	98
E	258.685	5,13	356.035	6,54	614.720	5,86	272.527	5,35	381.472	6,88	653.999	6,15	106
UKUPNO	5.043.635	100,0	5.444.036	100,0	10.487.671	100,00	5.094.578	100,0	5.546.787	100,0	10.641.365	100,00	101
Klas. kred. B-E	708.962	14,06	1.721.616	31,62	2.430.578	23,18	693.108	13,60	1.721.358	31,03	2.414.466	22,69	99
Nekv. kred C-E	544.535	10,80	707.156	13,00	1.251.691	11,93	534.650	10,49	843.209	15,20	1.377.859	12,95	110
		48,09		51,91		100,00		47,87		52,13		100,00	
Udio po sektorima u klasificiranim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		29,17		70,83		100,00		28,71		71,29		100,00	
Nekvalitetna C-E		43,50		56,50		100,00		38,80		61,20		100,00	
Kategorija B		13,95		86,05		100,00		15,29		84,71		100,00	

Pokazatelji kvaliteta kredita su blago pogoršani u odnosu na kraj prethodne godine, posebno udio nekvalitetnih kredita koje je povećano za jedan postotni bod, kao rezultat rasta ukupnih nekvalitetnih kredita za 10% ili 126 milijuna KM i to pravnih osoba za 19% ili 136 milijuna KM, dok su nekvalitetni krediti stanovništva imali pad od 2% ili 10 milijuna KM. Udio klasificiranih kredita je smanjen na 22,7%, odnosno za 0,5 postotnih bodova zbog smanjenja B kategorije za 12% ili 142 milijuna KM.

Grafikon 17: Klasificirani krediti

Od ukupnih kredita odobrenih pravnim osobama u iznosu od 5,5 milijardi KM, sa 30.9.2012., kao i na kraju prethodne godine, 31% ili 1,7 milijardi KM je klasificirano u kategorije B do E, dok je od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,1 milijarda KM, u navedene kategorije klasificirano 13,6% ili 693 milijuna KM (na kraju 2011. godine 14,1% ili 709 milijuna KM).

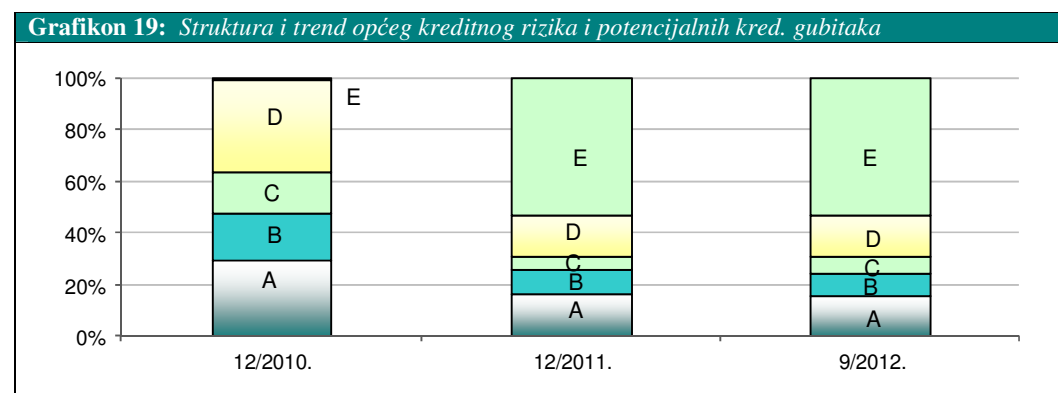

Od kredita plasiranih pravnim osobama kao nekvalitetni krediti klasificirano je 15,2% ili 843 milijuna KM od ukupnih kredita odobrenih ovom sektoru (sa 31.12.2011. iznosili su 707 milijuna KM, što je 13% ukupnih kredita). Za sektor stanovništva isti iznose 10,5% ili 535 milijuna KM (31.12. 011. godine 10,8% ili 544 milijuna KM).

Razina općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih sukladno kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu.

Tablica 23: Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2010.		31.12.2011.		30.9.2012.		8 (4/2)	9 (6/4)
	2	3	4	5	6	7		
A	209.555	29,2	212.248	16,4	213.629	15,9	101	101
B	132.048	18,4	118.847	9,2	112.317	8,3	90	94
C	113.962	15,9	67.999	5,2	94.127	7,0	60	138
D	258.297	36,0	209.936	16,2	212.426	15,8	81	101
E	3.851	0,5	685.727	53,0	714.407	53,0	n/a	104
UKUPNO	717.713	100,0	1.294.757	100,0	1.346.906	100,0	180	104

Analizirajući razinu obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2011. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su veće za 4% ili 52 milijuna KM i iznose 1,3 milijarde KM. Rezerve za opći kreditni rizik su veće za 1% ili 1,4 milijuna KM u odnosu na kraj 2011. godine, a rezerve za B kategoriju su smanjene za 6% ili 6,5 milijuna KM zbog smanjenja iste za 8% ili 117 milijuna KM. Zbog rasta nekvalitetne aktive (C, D i E kategorija) za 9% ili 119 milijuna KM, povećane su i rezerve za ove najlošije kredite za 6% ili 57 milijuna KM. Nominalno, najveći rast od 29 milijuna KM imale su rezerve za E kategoriju, ali je značajan i rast rezervi za C kategoriju od 26 milijuna KM ili 38%.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvalitete aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive s izvanbilancom. Ovaj pokazatelj iznosi 8,4% i veći je za 0,3 postotna boda u odnosu na 2011. godinu.

Sa 30.9.2012. banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,6%, za C kategoriju 24,7%, D kategoriju 57,7% i E 100% (na kraju 2011. godine: B 8,4%, C 24,0%, D 55,8% i E 100%).

U skladu sa MRS/MSFI banke su obvezne umanjenja vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilančne stavke i rezerviranja za rizične izvanbilančne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilanca i izvanbilanca) i stavki u statusu neizmirenja obveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu s internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici.

Tablica 24: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37					
Opis	IZNOS (u 000 KM) I UDIO (u %)				INDEX
	31.12.2011.		30.9.2012.		
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	13.376.110	100,0%	13.446.260	100,0%	101
a) Stavke u statusu neizmirenja obveza (default)	1.606.395	12,01%	1.780.733	13,24%	111
a.1. bilančne stavke u defaultu	1.572.090		1.757.539		112
a.2. izvanbilančne stavke u defaultu	34.305		23.194		68
b) Stavke u statusu izmirenja obveza (performing assets)	11.769.715	87,99%	11.665.527	86,76%	99
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.039.529	100,0%	1.088.129	100,0%	105
a) Ispravke vrijednosti za default	883.835	85,02%	929.223	85,40%	105
a.1. Ispravke vrijednosti bilančnih stavki u defaultu	878.079		925.153		105
a.2. Rezerve za izvanbilancu u defaultu	5.756		4.070		71
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ³¹)	155.694	14,98%	158.906	14,60%	102
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	10.487.671	100,0%	10.641.365	100,0%	101
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.494.247	14,25%	1.696.996	15,95%	114
b) Krediti u statusu izmirenja obveza (performing loans)	8.993.424	85,75%	8.944.369	84,05%	99
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	931.946	100,0%	991.799	100,0%	106
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	813.078	87,25%	878.667	88,59%	108
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	118.868	12,75%	113.132	11,41%	95
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (default)	55,0%		52,2%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets)	1,3%		1,4%		
Udio kredita u defaultu u ukupnim kreditima	14,2%		15,9%		

Udio kredita u defaultu u ukupnim kreditima povećano je sa 14,2% na 15,9%, a udio svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivi sa 12% na 13,2%.

Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obveza (defaultu) ispravljenosti vrijednosti iznosi 52,2%, a stavki u statusu izmirenja obveza (performing assets) 1,4%, a ukupne ispravke vrijednosti iznose 8,1% rizične aktive (12/11: 7,8%).

³¹ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obveza došlo je do aktiviranja jamstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jamce, odnosno žirante. FBA je od 31.12.2009. propisala izvješće o otplati kredita na teret jamaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jamci. Prema izvješćima banaka u F BiH sa 30.9.2012. godine 3.066 jamaca je ukupno otplatilo 12,3 milijuna KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 74 milijuna KM (2.681 kreditna partija), što je za 12% manje u odnosu na iznos otplate na teret jamaca sa 31.12.2011. (14 milijuna KM otplatila su 3.576 jamaca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 80 milijuna KM-3.122 kreditne partije). Stanje preostalog duga iznosi 43 milijuna KM (31.12.2011.: 47 milijuna KM).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je u devet mjeseci 2012. godine smanjen iznos kredita koje otplaćuju jamci, stanje preostalog duga, kao i iznos otplate na teret jamaca. Udio iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jamci u odnosu na podatke za ukupan sustav je nizak i iznosi svega 0,41% i 0,22%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne financijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obveza fizičkih i pravnih osoba³².

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimuliranje banaka na "oživljavanje" kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim osobama da prevladaju situaciju u kojoj su se našli zbog utjecaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih osoba zbog gubitka posla, kašnjenja plaće, smanjenja plaća i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u tri kvartala 2012. godine, od ukupno primljenih 226 zahtjeva za reprogram kreditnih obveza odobrile 204 zahtjeva u ukupnom iznosu od 51 milijun KM ili 83%, što je za 7% manje u usporedbi s istim razdobljem 2011. godine. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obveza na pravna osobe se odnosi 49 milijuna KM, a na fizičke osobe dva milijuna KM.

Neto efekt na rezerve za kreditne gubitke po osnovi izvršenih reprograma je povećanje od 169 tisuća KM. Treba istaći da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovoj osnovi, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom.

Reprogramirani krediti u promatranom razdoblju 2012. godine u odnosu na ukupne kredite 30.9.2012. imaju udio od svega 0,48% (za sektor pravnih osoba u odnosu na portfelj pravnih osoba ovaj postotak iznosi 0,88%, dok je za sektor stanovništva 0,04%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obveza rezultat relativno skroman, ako se to uspoređuje i s ukupnim kreditnim portfeljem i po sektorima (za pravne i fizičke osobe).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja financijske i ekonomske krize i na financijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo pozitivan efekt na dužnike (i fizičke i pravne osobe), olakšavajući im servisiranje dugova sukladno njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje promjene Odluke do kraja 2012. godine opravdano, posebno zbog činjenice da je utjecaj krize još uvijek evidentan.

³² "Službene novine F BiH", br.2/10 i 1/12.

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njezinog daljnjeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na temelju izvješća i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utječe i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim osobama

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s osobama povezanim s bankom.

FBA je, u skladu s Bazelskim standardima, uspostavila određena opreznosna načela i zahtjeve vezane za transakcije s osobama povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s osobama povezanim s bankom, u kojoj su propisani uvjeti i način poslovanja banaka s povezanim osobama. Na temelju te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je donijeti posebne politike banke za poslovanje s povezanim osobama i pratiti njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvješća koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih osoba, i to kredite i potencijalne i preuzete izvanbilančne obveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih osoba.

Set propisanih izvješća uključuje podatke o kreditima danim sljedećim kategorijama povezanih osoba:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim osobama i drugim poduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Opis	DANI KREDITI ³³			INDEKS	
	31.12.2010.	31.12.2011.	30.9.2012.	3/2	4/3
	1	2	3	4	5
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, sups. i drugim povezanim pred.	84.600	131.962	126.036	156	95
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	375	400	710	107	177
Upravi banke	2.239	2.170	2.318	97	107
UKUPNO	87.214	134.532	124.589	154	93
Potencijalne i preuzete izvanbil. obveze	22.653	29.818	19.556	132	66

³³ Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponirana sredstva i plasmani dioničarima (financijskim institucijama) s više od 5% glasačkih prava.

U promatranom razdoblju kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su smanjene za 7%, a potencijalne obveze za 34%, zbog smanjenja izloženosti kod dvije velike banke. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim osobama i da je razina rizika niska. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim osobama, naročito ocjeni sustava identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim osobama. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja danih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz računa dobiti i gubitka, na razini bankovnog sustava u Federaciji BiH za devet mjeseci 2012. godine ostvaren je pozitivan financijski rezultat - dobit u iznosu od 111 milijuna KM, što je na razini sustava povećanje više od 2,5 puta ili 69 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje 2011. godine. Najveći pozitivan efekt na financijski rezultat sustava imalo je značajno smanjenje gubitaka kod banaka koje su u istom razdoblju prošle godine negativno poslovale (tri banke, efekt 49,7 milijuna KM), zatim veća dobit kod banaka koje su pozitivno poslovale i u istom razdoblju prošle godine (11 banaka, efekt 18 milijuna KM), posebno kod većih banaka (četiri banke, efekt 14,6 milijuna KM), te dobit kod banaka koje su poslovale s gubitkom u usporednom razdoblju prethodne godine (dvije banke, efekt tri milijuna KM).

Najveći utjecaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka imalo je smanjenje troškova ispravke vrijednosti u odnosu na troškove rezervi za kreditne gubitke u odnosu na isto razdoblje 2011. godine, a što je najvećim dijelom posljedica implementacije MRS-a 39 i MRS-a 37. Znatno veći pad nekamatnih rashoda amortizirao je smanjenje ukupnog prihoda, što je utjecalo na ostvarenje veće dobiti u odnosu na isto razdoblje prošle godine.

Pozitivan financijski rezultat od 117 milijuna KM ostvarilo je 15 banaka i isti je veći za 17% ili 17 milijuna KM nego u istom razdoblju 2011. godine. Istodobno, gubitak u poslovanju u iznosu od šest milijuna KM iskazan je kod tri banke i isti je manji za 89% ili 52 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje 2011. godine.

Detaljniji podaci dani su u sljedećoj tablici.

-000 KM-

Tablica 26: Ostvareni financijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	30.9.2010.		30.9.2011.		30.9.2012.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	
Gubitak	-98.836	7	-58.594	6	-6.298	3
Dobit	40.095	13	100.066	13	117.054	15
Ukupno	-58.741	20	41.472	19	110.756	18

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (117 milijuna KM) 70% ili 82 milijuna KM se odnosi na dvije najveće banke u sustavu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 49%, dok se u ukupnom gubitku od 6,3 milijuna KM samo na jednu veliku banku u stranom vlasništvu, koja se, sa udjelom aktive 9,9%, u sustavu nalazi na trećem mjestu, odnosi 95,8% ili šest milijuna KM (u istom razdoblju prošle godine gubitak te banke iznosio je 54,7 milijuna KM). Analitički podaci pokazuju da ukupno 16 banaka ima bolji financijski rezultat (za 71 milijun KM), dok dvije banke imaju lošiji rezultat (za dva milijuna KM).

Na temelju analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvalitete profitabilnosti (visina ostvarenog financijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sustava poboljšana u odnosu na prethodne godine, a posebno kod većih banaka, koje su ostvarile znatno veću dobit nego u istom razdoblju prošle godine, što je prvenstveno rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa koji posljedično ima utjecaj na značajno smanjenje troškova ispravki vrijednosti u odnosu na troškove rezervi za kreditne gubitke u istom razdoblju prošle godine.

Na razini sustava ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 629 milijuna KM, sa stopom pada od 7% ili 47 milijuna KM u odnosu na isto razdoblje 2011. godine. Ukupni neamatni rashodi iznose 519 milijuna KM, sa stopom pada od 18% ili 117 milijuna KM, što se pozitivno odrazilo na ukupan financijski rezultat sektora.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita kod skoro svih banaka za 4%, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite imalo je za posljedicu daljnji trend pada kamatnih prihoda. Iako je jedan broj banaka zabilježio povećanje kamatnih prihoda u odnosu na isto razdoblje prošle godine, kao rezultat intenziviranja kreditnih aktivnosti, posebno u prvoj polovici 2012. godine, ali sa stagnantnim trendom u trećem kvartalu, niži kamatni prihodi kod tri velike banke, koje su nositelji profitabilnosti, utjecali su na smanjenje na razini sustava. Kamatni prihodi iznose 605 milijuna KM, što je za 5% ili 32 milijuna KM niže nego u istom razdoblju 2011. godine, a udio u strukturi ukupnog prihoda je porastao sa 94,1% na 96,1%. Najveći udio imaju prihodi od kamata po kreditima koji su imali najveći nominalni pad od 20 milijuna KM ili 4%, kao rezultat smanjenja prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za promatrano razdoblje sa 5,58% na 5,19%, dok je udio u ukupnim prihodima porastao sa 83,8% na 86,8%. Također, treba istaći da, nakon kamatnih prihoda po kreditima, druga značajna stavka s negativnim utjecajem na ukupne kamatne prihode, su prihodi po kamatonosnim računima kod depozitnih institucija, s niskim udjelom od 0,5%, ali značajnim smanjenjem od 82% ili 16 milijuna KM, što je prvenstveno rezultat nižih naknada na sredstva obvezne i iznad obvezne rezerve kod Centralne banke BiH.

Pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na isto razdoblje prethodne godine imali veću stopu pada (-7%) u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-5%). Kamatni rashodi iznose 204 milijuna KM, a njihov udio u strukturi ukupnog prihoda je skoro na istoj razini kao i prethodne godine od 32,4%. Kamatni rashodi po depozitima, koji iznose 164 milijuna KM, kao najveća stavka i relativno i nominalno u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 5% ili osam milijuna KM, što je prvenstveno rezultat smanjenja prosječnih kamatonosnih depozita za 7%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama iznose 29 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje 2011. godine bilježe smanjenje od 17%, sa smanjenjem udjela sa 5,2% na 4,6%.

Kao rezultat pada i kamatnih rashoda (-7%) i kamatnih prihoda (-5%), neto kamatni prihod smanjen je za 4% ili 16 milijuna KM i iznosi 401 milijuna KM, s povećanim udjelom u strukturi ukupnog prihoda sa 61,7% na 63,7%.

Operativni prihodi iznose 228 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje 2011. godine manji su za 12% ili 31 milijun KM, a njihov udio u strukturi ukupnog prihoda je smanjen sa 38,3% na 36,3%. Najvećim dijelom to je rezultat utjecaja nove metodologije, jer su se prihodi iz osnove naplate ranije otpisanih potraživanja, prema prethodnoj metodologiji, bilančno iskazivali na poziciji ostalih operativnih prihoda, dok se po novoj metodologiji netiraju na poziciji troškova ispravke vrijednosti (prihodi od smanjenja rezerviranja). U okviru operativnih prihoda najveći ućdio imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe rast od 3% ili četiri milijuna KM.

Ukupni nekamatni rashodi iznose 519 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje 2011. godine manji su za 18% ili 117 milijuna KM, prvenstveno kao rezultat značajnog smanjenja troškova ispravke vrijednosti (prema ranijoj metodologiji to su bili troškovi rezervi za kreditne gubitke). Istodobno, njihov udio u strukturi ukupnog prihoda smanjen je sa 93,9% na 82,4%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 94 milijuna KM i u odnosu na isto razdoblje prošle godine (po tadašnjoj metodologiji troškovi rezervi za kreditne gubitke), niži su za 55% ili 112 milijuna KM, što se pozitivno odrazilo na smanjenje njihovog udjela u strukturi ukupnog prihoda sa 30,5% na 14,9%.

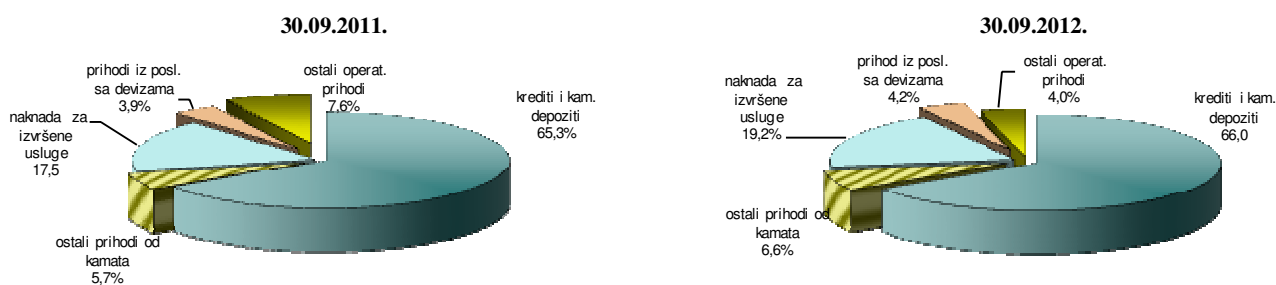
S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 370 milijuna KM i udjelom od 58,7% u ukupnom prihodu, također bilježe blagi pad od 2% ili šest milijuna KM, od toga troškovi plaća i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda, su smanjeni za neznatnih 1% i iznose 185 milijuna KM ili 29,3% ukupnog prihoda, dok troškovi fiksne aktive, koji su na istoj razini, iznose 119 milijuna KM, što je udio u ukupnom prihodu od 18,8%. Banke su u razdoblju nakon izbijanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan utjecaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenog opsega kreditnih aktivnosti i pada kvaliteta kreditnog portfelja.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tablicama i grafikonima.

- u 000 KM-

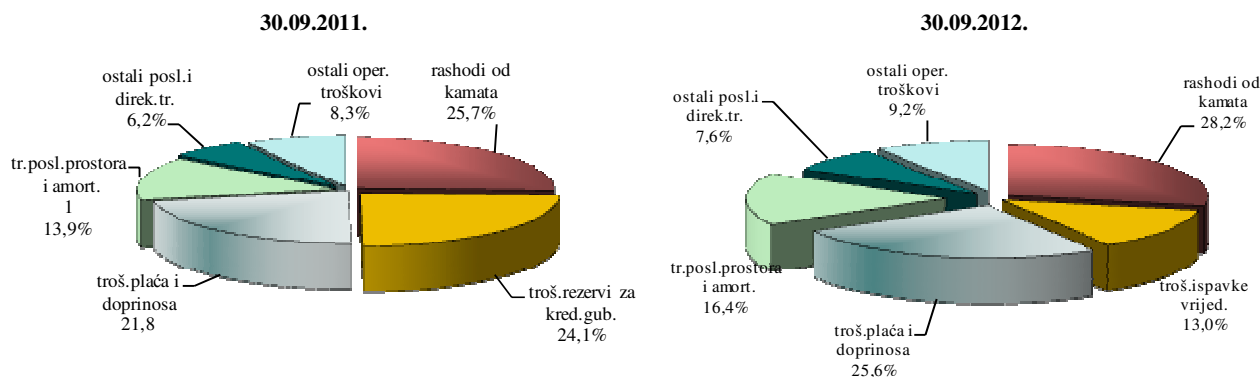
Struktura ukupnih prihoda	30.9.2010.		30.9.2011.		30.9.2012.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)	9 (6/4)
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonsni rač. depozita kod depoz.inst.	10.117	1,2	19.119	2,1	3.353	0,4	189	18
Kreditni i poslovi leasinga	584.168	67,2	567.062	63,2	546.598	65,6	97	96
Ostali prihodi od kamata	46.669	5,3	51.115	5,7	55.066	6,6	110	108
UKUPNO	640.954	73,7	637.296	71,1	605.017	72,6	99	95
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	150.973	17,4	156.605	17,5	160.138	19,2	104	102
Prihodi iz posl. sa devizama	27.097	3,1	34.870	3,9	34.784	4,2	129	100
Ostali operativni prihodi	50.831	5,8	67.911	7,6	33.445	4,0	134	49
UKUPNO	228.901	26,3	259.386	28,9	228.367	27,4	113	88
UKUPNI PRIHODI (I. + II.)	869.855	100,0	896.682	100,0	833.384	100,0	103	93

Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

Tablica 28: *Struktura ukupnih rashoda*

Struktura ukupnih rashoda	30.9.2010.		30.9.2011.		30.9.2012.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)/	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7	8 (4/2)/	9 (6/4)
I. Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	205.259	22,1	172.150	20,1	163.678	22,6	84	95
Obveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	32.669	3,5	35.184	4,1	29.050	4,0	108	83
Ostali rashodi od kamata	11.614	1,3	12.453	1,5	11.224	16	107	90
UKUPNO	249.542	26,9	219.787	25,7	203.952	28,2	88	93
II. Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt., rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.uskladenje ³⁴	264.900	28,5	206.140	24,1	93.718	13,0	78	45
Troškovi plaća i doprinosa	181.300	19,5	186.587	21,8	184.611	25,6	103	99
Troškovi posl.prostora i amortizacija	111.980	12,1	118.515	13,9	118.620	16,4	106	100
Ostali poslovni i direktni troškovi	50.400	5,4	53.318	6,2	55.089	7,6	106	103
Ostali operativni troškovi	70.435	7,6	70.843	8,3	66.603	9,2	101	94
UKUPNO	679.015	73,1	635.403	74,3	518.641	71,8	94	82
UKUPNI RASHODI (I + II)	928.557	100,0	855.190	100,0	722.593	100,0	92	84

Grafikon 21: *Struktura ukupnih rashoda*

U sljedećoj tablici dani su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

KOEFICIJENTI	30.9.2010.	30.9.2011.	30.9.2012.
Dobit na prosječnu aktivu	-0,39	0,32	0,74
Dobit na prosječni ukupni kapital	-3,54	2,74	5,14
Dobit na prosječni dionički kapital	-5,03	4,02	9,35
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	2,57	2,77	2,69
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	1,50	1,72	1,53
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	4,07	4,49	4,23
Poslovni i izravni rashodi ³⁵ /prosječna aktiva	2,07	1,72	1,00
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	2,38	2,50	2,48
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	4,45	4,22	3,48

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvalitete profitabilnosti, zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, ROAA (zarada na prosječnu aktivu) je sa 0,32% porastao na 0,74% i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) sa 4,02% na 9,35%.

³⁴ Po prethodnoj metodologiji :Troškovi rezervi za opći kred. rizik i potencijalne kreditne gubitke.

³⁵ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

Međutim, produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (4,23%) bilježi pogoršanje u odnosu na usporedno razdoblje prethodne godine (4,49%), zbog smanjenja ukupnog prihoda (-7%). Kao posljedica značajnog smanjenja troškova ispravke vrijednosti (prethodne godine: troškovi rezervi za kreditne gubitke) ističe se i poboljšanje koeficijenta poslovnih i izravnih rashoda u odnosu na prosječnu aktivu, sa 1,72% na 1,00%.

U pogoršanim uvjetima poslovanja banaka i zbog negativnih efekata koji ima ekonomska i financijska kriza na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom razdoblju najviše biti pod utjecajem daljnjeg kretanja i trenda u kvaliteti aktive, odnosno kreditnih gubitaka i kreditnog rizika, te će ovisiti o efikasnom upravljanju i kontroli operativnih prihoda i troškova. Prisutno usporavanje i pad ekonomskih aktivnosti utječe na smanjenje potražnje za kreditima, ali i restriktivni pristup na strani ponude (banaka), što će se izravno odraziti na profitabilnost ukupnog bankarskog sektora do kraja godine. Također, dobit banaka, odnosno financijski rezultat bit će u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora financiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi, jer se time izravno utječe na njezine performanse.

2.3. Ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a sukladno međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 1. srpnja 2007. propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³⁶ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacijske dijelove koji posluju na teritoriju F BiH, kao i na organizacijske dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao postotak na godišnjoj razini.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjoj razini, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontirana novčana primanja izjednačavaju s diskontiranim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obvezne mjesečno izvješćivati FBA o ponderiranim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³⁷.

U sljedećoj tablici daje se pregled ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na razini bankovnog sustava i za dva najznačajnija sektora (gospodarstvo i stanovništvo) za prosinac 2010. godine, lipanj, rujanj i prosinac 2011. godine, te lipanj i rujanj 2012. godine.

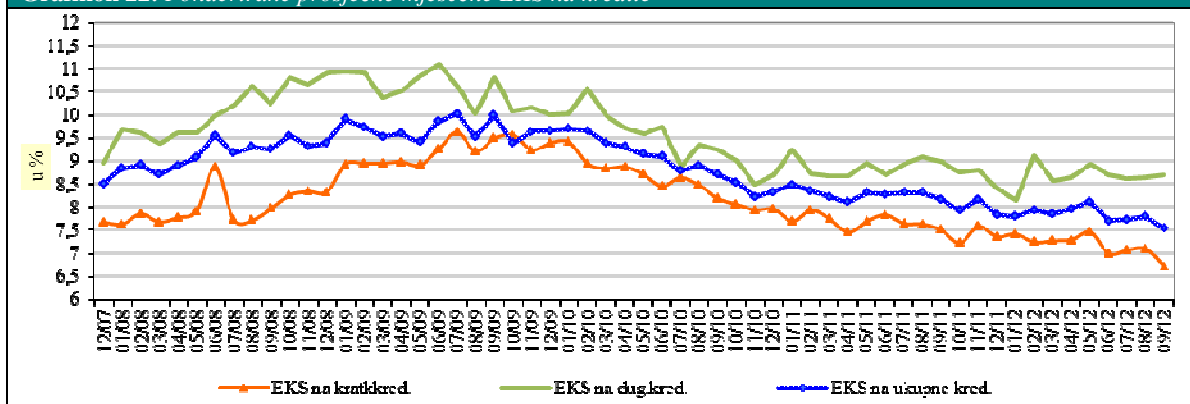
³⁶ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 27/07).

³⁷ Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputa za izračunavanje ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope.

Tablica 30 : Ponderirane prosječne mjesečne NKS i EKS na kredite

OPIS	12/2010.		6/2011.		9/2011.		12/2011.		6/2012.		9/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne kredite	7,51	7,96	7,24	7,83	6,93	7,50	6,78	7,36	6,31	6,99	6,29	6,71
1.1. Gospodarstvu	7,47	7,82	7,19	7,68	6,87	7,34	6,74	7,28	6,29	6,93	6,30	6,66
1.2. Stanovništvu	8,67	12,65	8,74	12,64	8,38	12,07	8,66	11,89	7,73	10,88	8,23	11,55
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne kredite	7,91	8,69	7,76	8,70	8,05	8,99	7,57	8,40	7,77	8,71	7,72	8,69
2.1. Gospodarstvu	7,34	7,82	7,17	7,67	7,54	8,08	6,96	7,59	6,82	7,41	6,83	7,60
2.2. Stanovništvu	8,79	10,05	8,16	9,39	8,46	9,71	8,25	8,51	8,39	9,54	8,43	9,57
3. Ukupno ponderirane kam. stope na kredite	7,72	8,33	7,50	8,27	7,43	8,17	7,14	7,83	6,91	7,70	6,88	7,53
3.1. Gospodarstvu	7,42	7,82	7,68	7,18	7,06	7,54	6,81	7,38	6,41	7,03	6,43	6,89
3.2. Stanovništvu	8,78	10,18	9,54	8,19	8,46	9,85	8,27	8,69	8,36	9,61	8,42	9,68

Grafikon 22: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderirane EKS, a razlika u odnosu na ponderiranu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

Ponderirana EKS na kredite u prva tri kvartala 2012. godine ima blagi trend pada. U odnosu na razinu iz prosinca 2011. godine od 7,83%, ponderirana EKS na kredite bilježi kontinuirano smanjenje, s blagim povećanjima u veljači (0,15 postotnih bodova), srpnju (0,03 postotna boda) i kolovozu (0,06 postotnih bodova), te ista u rujnu 2012. godine iznosi 7,53%.

Tijekom prvih devet mjeseci 2012. godine veće oscilacije bilježe ponderirane kamatne stope na dugoročne kredite i to unutar 1,66 postotnih bodova, nego na kratkoročne, koje su se kretale unutar 0,70 postotnih bodova.

Ponderirana EKS na kratkoročne kredite u rujnu 2012. godine iznosila je 6,71%, što je za 0,65 postotnih bodova manje u odnosu na prosinac 2011. godine.

Ponderirana EKS na dugoročne kredite je u rujnu 2012. godine iznosila 8,69%, što je u odnosu na prosinac 2011. godine više za 0,29 postotna boda.

EKS na kredite odobrene za dva najznačajnija sektora: gospodarstvu i stanovništvu, imale su suprotan smjer kretanja. Naime, ponderirana EKS na kredite odobrene gospodarstvu, iako još uvijek niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 7,38% iz prosinca 2011. godine na

razinu od 6,89% u rujnu 2012. godine. Kod dugoročnih kredita gospodarstvu, iako je kamatna stopa imala veće oscilacije tijekom prvih devet mjeseci 2012. godine (do 1,16 postotnih bodova), u rujnu 2012. godine iznosi 7,60%, što je na istoj razini kao i u prosincu 2011. godine (7,59%). Kod kratkoročnih kredita, kamatna stopa je oscilirala unutar 0,76 postotnih bodova, te u usporedbi s dugoročnim, imala je izraženiji trend pada od 0,62 postotnih bodova u odnosu na prosinac 2011. godine, tako da u rujnu iznosi 6,66%. Spomenuta stopa je ujedno i najmanja EKS kod kratkoročnih kredita gospodarstvu promatrano u razdoblju od zadnjih pet godina.

S druge strane, EKS na kredite plasirane stanovništvu u prvih devet mjeseci 2012. godine bilježi rast od 0,99 postotnih bodova i u rujnu iznosi 9,68%. EKS na dugoročne kredite ovog sektora u prosincu 2011. godine je iznosila 8,51%, što je bila najniža stopa promatrano u razdoblju od zadnje četiri godine (2008.-2011.), i rezultat je konkurentnijih kamatnih stopa s krajem 2011. godine. Međutim, u siječnju 2012. godine, spomenute stope se vraćaju na razinu ranijih razdoblja, da bi u rujnu 2012. godine iznosila 9,57%.

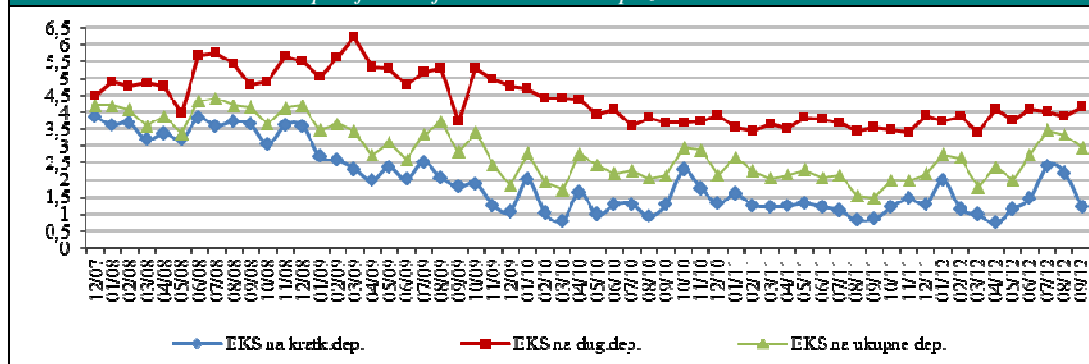
EKS na kratkoročne kredite sa razine od 11,89% u prosincu 2011. godine je smanjena u rujnu 2012. godine na razinu od 11,55%, uz prisutne oscilacije od 1,78 postotnih bodova tijekom prvih devet mjeseci 2012. godine.

Ponderirane NKS i EKS po oročenim depozitima, izračunatim na temelju mjesečnih izvješća, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tablici.

Tablica 31: Ponderirane prosječne mjesečne NKS i EKS na depozite

OPIS	12/2010.		6/2011.		9/2011.		12/2011.		6/2012.		9/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kratkoročne depozite	1,31	1,32	1,21	1,20	0,94	0,94	1,28	1,28	1,44	1,45	1,18	1,19
1.1. do tri mjeseca	0,97	0,97	1,01	1,01	0,78	0,78	0,91	0,91	0,48	0,48	0,87	0,87
1.2. do jedne godine	2,61	2,63	2,53	2,51	2,40	2,41	2,74	2,74	3,15	3,18	1,87	1,9
2. Ponderirane kam. stope na dugoročne depozite	3,89	3,92	3,78	3,81	3,54	3,56	3,88	3,91	4,07	4,1	4,12	4,15
2.1. do tri godine	3,78	3,80	3,64	3,65	3,44	3,45	3,73	3,75	4,01	4,03	4,08	4,10
2.2. preko tri godine	4,48	4,57	4,52	4,61	3,90	3,96	4,56	4,61	4,57	4,76	4,41	4,50
3. Ukupno ponderirane kam. stope na depozite	2,13	2,14	2,05	2,06	1,46	1,46	2,17	2,18	2,72	2,74	2,94	2,96

Grafikon 23: Ponderirane prosječne mjesečne EKS na depozite

Za razliku od kredita, kod kojih utjecaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uvjetom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na prosinac 2011. godine ponderirana EKS na ukupne oročene depozite u rujnu 2012. godine povećana je za 0,78 postotnih bodova (sa 2,18% na 2,96%). Ponderirana EKS na kratkoročne depozite imala je blagi trend pada, i u rujnu je iznosila 1,19% (prosina 2011.:1,28%). Ponderirana EKS na dugoročne depozite u odnosu na prosinac 2011. godine bilježi rast od 0,24 postotnih bodova, i u rujnu 2012. godine iznosi 4,15%.

Banke su u rujnu 2012. godine plaćale gospodarstvu prosječnu EKS na depozite (2,91%) na sličnoj razini kao i stanovništvu (2,98%), što nije bio slučaj u ranijim razdobljima, gdje su prosječne EKS na depozite gospodarstvu uglavnom bile dosta niže od onih koji se plaćaju stanovništvu (prosina 2011. godine: 1,28% i 3,07%). Prosječna EKS na kratkoročne depozite gospodarstva smanjena je sa 0,51% iz prosinca 2011. godine na 0,32% koliko je iznosila u rujnu 2012. godine, a razlog je povećanje kratkoročnih depozita gospodarstva do tri mjeseca, koji nose znatno niže kamatne stope. S druge strane, EKS na dugoročne depozite ovoga sektora je povećana u rujnu 2012. godine na razinu od 5,15%, što je za 0,42 postotna boda više nego u prosincu 2011. godine.

Ponderirane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate su na temelju mjesečnih izvješća, daju se u sljedećoj tablici.

Tablica 32 : Ponderirane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

OPIS	12/2010.		9/2011.		12/2011.		6/2012.		9/2012.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	12	13
1. Ponderirane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,29	8,29	8,89	9,02	8,73	8,86	8,40	8,53	8,42	8,56
2. Ponderirane kam. stope na depozite po viđenju	0,22	0,22	0,22	0,22	0,18	0,18	0,22	0,22	0,22	0,22

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderirana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u rujnu 2012. godine iznosila je 8,56% (pad od 0,3 postotna boda u odnosu na prosinac 2011. godine), a na depozite po viđenju 0,22%, što je više za 0,04 postotna boda u odnosu na prosinac 2011. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obveza banke i osnovna pretpostavka za njezinu održivost na financijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankovni sustav u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbivanja globalne financijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sustavi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unaprjeđenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na financijskim tržištima zbog utjecaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju, i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za neometano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njezine solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaći i da je međuovisnost svih rizika kojima banka jeste ili može biti izložena u svom poslovanju također došla do izražaja s izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog utjecaja na financijski i ekonomski sustav u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F

BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankovnog sustava nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani. U 2010. godini dolazi do blagog pogoršanja pokazatelja, što se s nešto manjim intenzitetom nastavilo u 2011. godini. Do nešto većeg pogoršanja pokazatelja dolazi ponovno u prvom kvartalu 2012. godine, kao posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovi blagog povećanja kreditnih aktivnosti i investicija u vrijednosne papire, značajnijeg smanjenja depozita, plaćanja dospjelih kreditnih obveza, te rasta nenaplaćenih potraživanja. Ipak, u drugom kvartalu 2012. godine došlo je do zaustavljanja ovog negativnog trenda, a pokazatelji likvidnosti su nešto poboljšani u odnosu na kraj prvog kvartala, kao posljedica zaustavljanja trenda smanjenja novčanih sredstava, uz blagi rast depozita i kreditnih obveza. U trećem kvartalu 2012. godine zabilježeno je daljnje blago smanjenje novčanih sredstava i depozita, te kredita u izvorima što je sa 30.9.2012. dovelo do pokazatelja koji su, iako bolji u odnosu na kraj prvog kvartala 2012. godine, ipak nešto lošiji u odnosu na kraj 2011. godine.

I pored navedenih negativnih trendova, likvidnost bankovnog sustava u Federaciji BiH i dalje je dobra, sa zadovoljavajućim udjelom likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi, te vrlo dobrom ročnom usklađenošću financijske aktive i obveza, s trendom poboljšanja u 2011. i 2012. godini. Međutim, zbog još uvijek prisutnog utjecaja i djelovanja financijske krize u svijetu, te dužničke krize u Eurozoni, koja se negativno reflektira na bankovne sustave pojedinih europskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Također, treba imati u vidu činjenicu da je utjecaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno gospodarsko i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priljeva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna osigurati i održavati u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obveze na dan dospjeća.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospjeća instrumenata financijske aktive i obveza do 180 dana.

U strukturi izvora financiranja banaka u Federaciji BiH na dan 30.9.2012. najveći udio od 72,4% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinirane dugove³⁸) s udjelom od 9,3%. Uzeti krediti su s dužim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obveza, iako je već dulje vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³⁹, a nakon duljeg razdoblja poboljšanja, tijekom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, što je trend koji se, s nešto manjim intenzitetom, nastavio u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine. U drugom i

³⁸ Subordinirani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

³⁹ Prema preostalom dospjeću.

trećem kvartalu 2012. godine ipak dolazi do zaustavljanja ovog negativnog trenda, što sa krajem trećeg kvartala rezultira nešto povoljnijom ročnom strukturom u odnosu na 31.12.2011.

- u 000 KM-

Tablica 33: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću

DEPOZITI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.9.2012.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po videnju	5.054.335	45,0	4.983.292	44,8	4.694.709	43,5	99	94
Do 3 mjeseca	344.926	3,1	433.030	3,9	151.602	1,4	126	35
Do 1 godine	1.085.115	9,6	756.332	6,8	880.969	8,1	70	116
1. Ukupno kratkoročni	6.484.376	57,7	6.172.654	55,5	5.727.280	53,0	95	93
Do 3 godine	2.832.507	25,2	3.272.641	29,4	3.505.387	32,5	116	107
Preko 3 godine	1.915.947	17,1	1.679.380	15,1	1.566.153	14,5	88	93
2. Ukupno dugoročni	4.748.454	42,3	4.952.021	44,5	5.071.540	47,0	104	102
UKUPNO (1 + 2)	11.232.830	100,0	11.124.675	100,0	10.798.820	100,0	99	97

Ukupni depoziti su u odnosu na 31.12.2011. smanjeni za 3% ili 326 milijuna KM, najvećim dijelom po osnovi smanjenja depozita bankarskih institucija za 19% ili 250 milijuna KM, javnih poduzeća za 14% ili 197 milijuna KM, privatnih poduzeća za 8% ili 116 milijuna KM i vladinih institucija za 14% ili 96 milijuna KM, što je dijelom kompenzirano rastom štednje za 4% ili 250 milijuna KM, te rastom depozita nebankarskih finansijskih institucija za 18% ili 85 milijuna KM. Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću je relativno dobra, s udjelom kratkoročnih depozita od 53% i dugoročnih 47%. U odnosu na kraj 2011. godine evidentno je blago poboljšanje ročnosti zbog smanjenja udjela kratkoročnih depozita za 2,5 postotnih bodova i za isto povećanje dugoročnih depozita.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 7% ili 445 milijuna KM, najvećim dijelom depozita po videnju javnih poduzeća, vladinih institucija i privatnih poduzeća, te depozita oročenih do tri mjeseca kod sektora bankarskih institucija. Dugoročni depoziti blago su povećani za 2% ili 119 milijuna KM što je rezultat rasta depozita stanovništva. Treba istaći da je kod dugoročnih depozita i dalje dominantan udio dva sektora, i to: stanovništva s povećanjem udjela sa 56,8% na 60,1% i bankarskih institucija sa smanjenjem udjela sa 19,4% na 13,9%, iako su i depoziti javnih poduzeća također značajan dugoročni izvor s povećanjem udjela sa 11,5% na 12,9%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveći udio od 64,9% imaju depoziti stanovništva, uz napomenu da je zbog sporijeg porasta ovih depozita od ukupnih depozita od jedne do tri godine, došlo do blagog smanjenja udjela za 0,5 postotnih bodova, zatim depoziti javnih poduzeća 17,8% uz povećanje udjela za 0,9 postotnih bodova. U razdoblju preko tri godine najveći udio od 49,1% imaju depoziti stanovništva uz povećanje udjela za devet postotnih bodova, a depoziti bankarskih institucija, nakon već dulje vrijeme prisutnog trenda smanjenja, imaju udio od 33,8% (na kraju 2011. godine 46,9%; 2010. godine 60,9%).

Iako ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću prikazuje blago poboljšanje ročnosti, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer prikazuje stanje depozita za razdoblje od izvještajnog datuma do datuma dospijeća, što je prezentirano u narednoj tablici.

Tablica 34: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.09.2012.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %		
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	5.377.075	47,9	5.184.070	46,6	4.804.637	44,5	96	93
7- 90 dana	776.732	6,9	917.917	8,3	649.794	6,0	118	71
91 dan do jedne godine	2.240.255	19,9	2.219.322	19,9	2.547.313	23,6	99	115
1. Ukupno kratkoročni	8.394.062	74,7	8.321.309	74,8	8.001.744	74,1	99	96
Do 5 godina	2.214.874	19,7	2.404.179	21,6	2.538.585	23,5	109	106
Preko 5 godina	623.894	5,6	399.187	3,6	258.491	2,4	64	65
2. Ukupno dugoročni	2.838.768	25,3	2.803.366	25,2	2.797.076	25,9	99	100
UKUPNO (1 + 2)	11.232.830	100,0	11.124.675	100,0	10.798.820	100,0	99	97

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog udjela kratkoročnih depozita od 74,1%, te da je prisutan trend blagog poboljšanja u odnosu na kraj 2011. godine. Kratkoročni depoziti su imali pad od 4% ili 320 milijuna KM, sa smanjenjem udjela za 0,7 postotnih bodova, dok su dugoročni depoziti smanjeni za 0,2% ili šest milijuna KM, uz povećanje udjela sa 25,2% na 25,9%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do 5 godina (90,8% dugoročnih depozita i 23,5% ukupnih depozita). Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 5,07 milijardi KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 30.9.2012. cca 2,27 milijarde KM imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora financiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita. Stoga se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priljev financijskih sredstava (zaduživanje) iz inozemstva, kako od matičnih grupacija, tako i od financijskih institucija-kreditora.

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

Tablica 35: Ročna struktura kredita								
KREDITI	31.12.2010.		31.12.2011.		30.9.2012.		INDEKS	
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %		
1	2	3	4	5	6	7	8(4/2)	9(6/4)
Dospjela potraživanja i plaćene izvanbil.obveze	567.182	5,7	962.707	9,2	1.096.383	10,3	170	114
Kratkoročni krediti	2.129.184	21,3	2.287.597	21,8	2.375.707	22,3	107	104
Dugoročni krediti	7.285.545	73,0	7.237.367	69,0	7.169.275	67,4	99	99
UKUPNO KREDITI	9.981.911	100,0	10.487.671	100,0	10.641.365	100,0	105	101

U tri kvartala 2012. godine dugoročni krediti su blago smanjeni za 1% ili 68 milijuna KM, kratkoročni krediti bilježe porast od 4% ili 88 milijuna KM, dok su dospjela potraživanja povećana za 14% ili 134 milijuna KM. U strukturi dospjelih potraživanja 64% se odnosi na privatna poduzeća, 34% stanovništvo i 2% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 84,1% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim poduzećima na dugoročne se odnosi 49,6%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveći udio od 71,3% što je za 2,6 postotnih bodova više u odnosu na kraj 2011. godine, zbog smanjenja aktive za 2%, dok su krediti ostvarili blagi rast od 1,5%. Novčana sredstva su smanjena za 12% ili 531 milijun KM, a njihov udio, u odnosu na kraj 2011. godine, smanjen je sa 28,7% na 25,8%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tablici. Prelazak na novu regulativu sa 31.12.2011. doveo je do značajnog povećanja iznosa ukupnih kredita što je imalo utjecaja na pogoršanje pokazatelja: krediti u odnosu na depozite i uzete kredite, u odnosu na prethodna razdoblja. U tri kvartala 2012. godine došlo je do blagog pogoršanja pokazatelja likvidnosti, uzrokovanog smanjenjem novčanih sredstava i depozita, izuzev koeficijenta kratkoročne financijske obveze/ukupne financijske obveze koji je poboljšán radi bolje ročne strukture izvora.

- u % -

Tablica 36: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2010.	31.12.2011.	30.9.2012.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ⁴⁰ / ukupna aktiva	30,2	28,9	26,4
Likvidna sredstva / kratkoročne financ.obveze	50,8	49,0	46,1
Kratkoročne financ.obveze/ ukupne financ.obveze	68,1	69,1	68,1
Kredit / depoziti i uzeti krediti ⁴¹	79,0	84,3	88,7
Kredit / depoziti, uzeti krediti i subordinirani dugovi ⁴²	77,6	82,9	87,3

Banke su u 2012. godini redovno ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obvezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i financijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uslovima utjecaja krize i pojačanog odljeva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 1.10.2008. u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima utječe također značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju, i to znatno iznad propisanog minimuma, obvezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

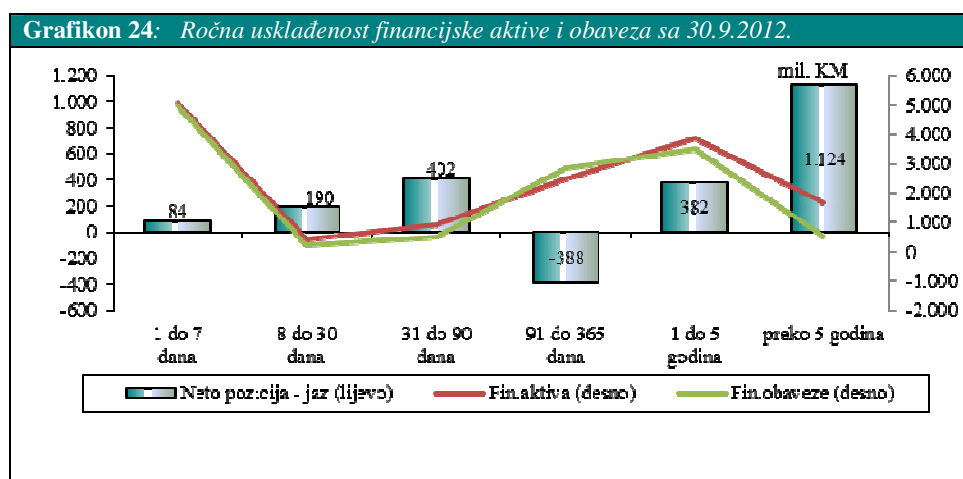
⁴⁰ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospijeca manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

⁴¹ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

⁴² Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinirani dugovi, što je realniji pokazatelj.

Tablica 37: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
1	31.12.2010.	31.12.2011.	30.9.2012.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.887.490	3.759.486	3.412.788	97	91
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.585.319	3.550.990	3.211.518	99	90
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	6.128.941	6.013.102	5.906.669	98	98
4.Iznos obveze:					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.225.788	1.202.620	1.181.335	98	98
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	612.894	601.310	590.667	98	98
5.Ispunjenje obveze: dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.661.702	2.556.866	2.231.453	96	87
6. Ispunjenje obveze: dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.972.425	2.949.680	2.620.851	99	89

Ukoliko se promatra ročna usklađenost preostalih dospjeća ukupne financijske aktive i obveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra i nešto bolja u odnosu na 31.12.2011.

Na kraju trećeg kvartala 2012. godine kratkoročna financijska aktiva banaka je bila veća od kratkoročnih obveza za 292 milijuna KM. U odnosu na kraj 2011. godine kada je pozitivni jaz iznosio 171 milijun KM, to je povećanje od 121 milijuna KM, što je dovelo i do poboljšanja koeficijenta pokrivenosti kratkoročnih obveza koji je povećan sa 101,9% na 103,4%.

Kratkoročna financijska aktiva je smanjena za 3,5%, a kratkoročne financijske obveze za 4,9%. U okviru kratkoročne financijske aktive smanjenje je zabilježeno kod novčanih sredstava od 12,1% ili 531 milijun KM i vrijednosnih papira koji se drže do dospjeća od 22,5% ili 16 milijuna KM. Financijska aktiva preostalog roka dospjeća preko jedne godine smanjena je za 0,2% ili 13 milijuna KM, najvećim dijelom zbog smanjenja kredita od 0,6% ili 34 milijuna KM.

Na strani obveza s rokom dospjeća do jedne godine, najveće smanjenje se odnosi na depozite, koji su manji za 3,8% ili 320 milijuna KM, obveze po uzetim kreditima, koje su manje za 38,7% ili 150 milijuna KM, te obveze po osnovi subordiniranog duga, koje su manje za 59,5% ili 44 milijuna KM, što je dovelo do ukupnog smanjenja obveza s rokom dospjeća do jedne godine za 4,9% ili 437 milijuna KM. Obveze s rokom dospjeća preko jedne godine su neznatno smanjene za 0,3% ili 12 milijuna KM, što je posljedica nešto većeg smanjenja ostalih financijskih obveza, koje su manje za 38,9% ili 60 milijuna KM, što je kompenzirano rastom obveza po osnovi subordiniranog duga, koje su veće za 22,9% ili 30 milijuna KM, te rastom obveza po

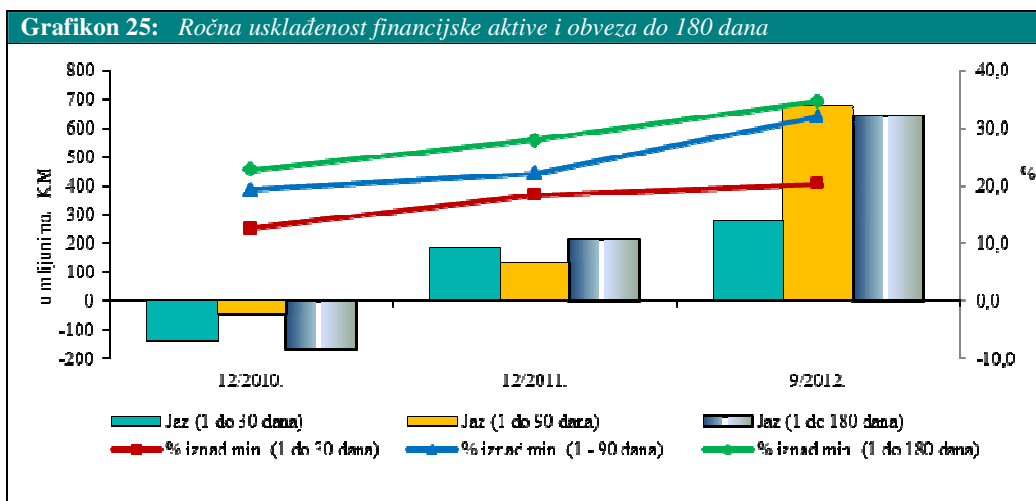
uzetim kreditima, koje su veće za 2,7% ili 25 milijuna KM. Obveze s rokom dospjeća preko jedne godine po osnovi primljenih depozita su neznatno smanjene za 0,2% ili 6 milijuna KM. Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki financijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴³.

- u 000 KM -

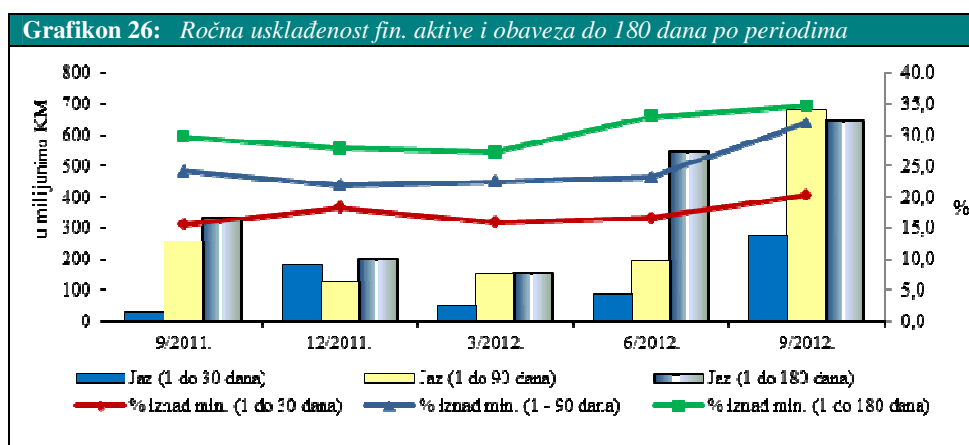
Tablica 38: Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana					
Opis	31.12.2010.	31.12.2011.	30.9.2012.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4		
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	5.674.836	5.748.473	5.475.719	101	95
2. iznos financijskih obveza	5.816.147	5.561.192	5.198.926	96	93
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 141.311	187.281	276.793	N/a	148
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	97,6%	103,4%	105,3%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	12,6%	18,4%	20,3%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	6.408.275	6.511.798	6.383.247	102	98
2. iznos financijskih obveza	6.450.887	6.378.807	5.704.304	99	89
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 42.612	132.991	678.943	N/a	511
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	99,3%	102,1%	111,9%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	19,3%	22,1%	31,9%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	7.343.882	7.522.305	7.344.318	102	98
2. iznos financijskih obveza	7.509.597	7.308.881	6.702.639	97	92
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	- 165.715	213.424	641.679	N/a	301
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	97,8%	102,9%	109,6%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	22,8%	27,9%	34,6%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 30.9.2012. pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost financijske aktive i obveza u odnosu na propisane limite.

⁴³ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su postotci za ročnu usklađenost financijske aktive i obveza: najmanje 85 % izvora sredstava s rokom dospjeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospjeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospjeća do 90 dana u plasmane s rokom dospjeća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospjeća do 180 dana u plasmane s rokom dospjeća do 180 dana.

Nakon što je sa 31.12.2010. iznos finansijskih obveza bio veći od iznosa finansijske aktive, i to u sva tri vremenska intervala do 180 dana, u 2011. godini dolazi do poboljšanja ročne usklađenosti. Na kraju 2011. godine finansijska aktiva u sva tri intervala bila je veća od finansijskih obveza, a ostvareni postotci ročne usklađenosti bili su iznad propisanog minimuma za 18,4% u prvom intervalu, 22,1% u drugom i 27,9% u trećem. Trend poboljšanja ročne usklađenosti se nastavio i u 2012. godini, tako da je sa 30.9.2012. finansijska aktiva bila veća od finansijskih obveza u sva tri intervala dospijeća, uz nešto veće poboljšanje pozicija likvidnosti u intervalu do 90 i do 180 dana. U intervalu do 180 dana je došlo do poboljšanja u drugom kvartalu 2012. godine, radi nešto većeg povećanja finansijske aktive, prvenstveno kredita, u odnosu na povećanje finansijskih obveza (depozita), i nešto manje u trećem kvartalu 2012. godine, radi smanjenja fin. obveza (obveza po uzetim kreditima i subordiniranom dugu). U intervalu dospijeća do 90 dana, značajnije poboljšanje je zabilježeno u trećem kvartalu radi povećanja kredita i smanjenja depozita i obveza po uzetim kreditima i subordiniranom dugu.

Na temelju svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankovnog sustava u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte finansijske krize na BiH i utjecaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog smanjenja depozita i loše ročne strukture depozita, te otplate dospelih kreditnih obveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u

proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor financiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priljeva likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaći da će u narednom razdoblju banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obveza na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvješća i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i postupaju li sukladno usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilance i izvanbilance

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴⁴ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na temeljni kapital banke.⁴⁵

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i razinu izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvješćivati FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 30.9.2012. na razini bankovnog sustava u valutnoj strukturi aktive banaka udio stavki u stranim valutama iznosio je 13,7% ili dvije milijarde KM (na kraju 2011. godine 14,9% ili 2,3 milijarde KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je udio obveza u stranoj valuti znatno veći i iznosi 48,5% ili 7,2 milijarde KM (na kraju 2011. godine 50% ili 7,6 milijardi KM).

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend financijske aktive i obveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu⁴⁶ i ukupno.

⁴⁴ "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

⁴⁵ Člankom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% temeljnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

⁴⁶ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

Tablica39: Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EURO i ukupno)										
Opis	31.12.2011.				30.9.2012.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	Iznos	Udio %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.251	15,8	1.783	20,2	1.056	13,7	1.528	17,9	84	86
2. Krediti	70	0,9	93	1,1	34	0,5	54	0,6	49	58
3. Krediti s val. klauzulom	6.262	79,2	6.537	74,2	6.227	80,9	6.476	76,0	99	99
4. Ostalo	323	4,1	394	4,5	379	4,9	463	5,5	117	118
Ukupno (1+2+3+4)	7.906	100,0	8.807	100,0	7.696	100,0	8.521	100,0	97	97
<i>II. Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	5.424	71,5	6.108	73,6	5.157	68,6	5.818	70,9	95	95
2. Uzeti krediti	1.225	16,2	1.254	15,1	1.105	14,7	1.127	13,7	90	90
3. Dep. i kred. s val. klauz.	661	8,7	661	8,0	971	12,9	971	11,8	147	147
4. ostalo	271	3,6	277	3,3	286	3,8	296	3,6	106	107
Ukupno (1+2+3+4)	7.581	100,0	8.300	100,0	7.519	100,0	8.212	100,0	99	99
<i>III. Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	239		241		152		161			
2. Pasiva	250		377		208		336			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	314		371		121		134			
%	19,0%		22,4%		7,0%		7,8%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	11,0%		7,6%		23,0%		22,2%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivi⁴⁷ dominantan je udio EURO od 71,8%, što je nešto niže od udjela 31.12.2011. (72,4%), zbog smanjenja nominalnog iznosa sa 1,6 milijardi KM na 1,5 milijardi KM. Udio EURO u obvezama je neznatno smanjen sa 90,6% na 90,4%, uz blagi pad nominalnog iznosa sa 6,9 na 6,5 milijardi KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kredit) i obveza⁴⁸, koji je posebno značajan u aktivi (76% ili 6,5 milijardi KM) i nominalno je na približno istoj razini u odnosu na 31.12.2011. (74,2% ili 6,5 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 24% ili dvije milijarde KM sa strukturom: stavke u EURO 17,2% ili 1,5 milijardi KM i ostale valute 6,8% ili 0,5 milijardi KM (na kraju 2011. godine krediti ugovoreni s valutnom klauzulom u iznosu od 6,5 milijardi KM su imali udio od 74,2%, a ostale stavke u EURO 18,7% ili 1,6 milijardi KM). Od ukupnih neto kredita (9,6 milijardi KM), 67% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (96,2%).

Na strani izvora, struktura financijskih obveza uvjetuje i determinira strukturu stavki financijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obvezama (8,2 milijarde KM) najveći udio od 79,7% ili 6,5 milijardi KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je udio i iznos indeksiranih obveza minimalan i iznosi 11,8% ili jednu milijardu KM (na kraju 2011. godine

⁴⁷ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, financ. aktiva se do 31.12.2011. iskazivala po neto načeli, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se s prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki financ. aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011., iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obveze.

⁴⁸ U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja banke ugovaraju određene stavke aktive (kredit) i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

udio obveza u EURO bilo je 83,4% ili 6,9 milijardi KM, a indeksiranih obveza 8,0% ili 0,7 milijardi KM).

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankovnog sustava FBiH može se konstatirati da se izloženost banaka i sustava FX riziku u 2012. godini kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 30.9.2012. dugu deviznu poziciju imalo je 11 banaka, a kratku poziciju sedam banaka. Na razini sustava iskazana je duga devizna pozicija od 7,8% ukupnog temeljnog kapitala banaka, što je za 22,2 postotna boda manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO iznosila je 7,0% što je za 23 postotna boda manje od dozvoljene, pri čemu su stavke financijske aktive bile veće od financijskih obveza (neto duga pozicija).

Iako u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su se pridržavati propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom sukladno usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u razdoblju provođenja reformi je dostigao zavidnu razinu. Naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktualnim stresnim uvjetima, te njegov daljnji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uvjetovani stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sustava, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduvjet za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi poticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor gospodarstva i stanovništva.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom razdoblju će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevladavanje i ublažavanje negativnih efekata globalne financijske krize na bankarski sektor u FBiH;
- nastaviti s provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnoj razini;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvješća i kontrolama na lica mjesta s težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sustavnog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,
 - nastaviti sustavno praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unaprjeđivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - održati kontinuitet kontrole platnog prometa,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji,
 - uspostavljati i širiti suradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru FBiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
 - unaprjeđivati suradnju s Udrugom banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organiziranje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i

podzakonske regulative za bankarstvo, unaprjeđivati suradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih osoba, s dnevnom ažurnosti podataka.

- kontinuirano operativno usavršavati informacijski sustav koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
- ulagati napore za ubrzanje okončanja preostale privremene uprave i postupaka likvidacije na temelju zaključka Upravnog odbora.

Također je potrebno i dalje snažnije angažiranje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unaprjeđenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritoriju F BiH u prosincu 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na razini države;
- opredjeljenju o statusu banaka u vlasništvu Federacije BiH;
- kreiranju i dogradnji regulative za finansijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, mikrokreditnih organizacija, poduzeća koja se bave leasingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao razini ostvarenoj u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremanju za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sustav polazeći i od Bazelskih načela, Bazelskih okvira kapitala i Europskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za gospodarstvo;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju propisa o zaštiti povjeritelja i žirantata, te potpune odgovornosti dužnika;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najvažniji dio sustava, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrirati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te obrani od utjecaja krize koja je u sadašnjim uvjetima najveća opasnost za banke i za realni sektor gospodarstva i stanovništva;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje razine solventnosti razmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sustava unutarnjih kontrola i funkcije unutarnje revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obveza i uloge;
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.- 45-2/12
Sarajevo, 6. prosinca 2012.

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilanca stanja banaka u F BiH po shemi FBA
PRILOG 3.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 4.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 5.....	Izvešće o klasifikaciji aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Račun dobiti i gubitka banaka u F BiH
PRILOG 7.....	Izvešće o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

PRILOG 1

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 30.9.2012.

Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
2	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/663-500, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, fax:444-235	ALEXANDER PICKER
4	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
5	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
6	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska br. 5.	033/720-070, fax:720-100	OGNJEN SAMARDŽIĆ
8	NLB BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
9	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Put zivota 2.	033/564-000, fax: 564-050	ĆAMIL KLEPO
10	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:664-175	AZEMINA GOLO
11	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
12	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb.	033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
13	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1	033/277-900, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
14	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7.	033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
15	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2.	033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ
16	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112, fax:312-121	BERISLAV KUTLE
17	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	SENAD REDŽIĆ
18	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
19	VOLKSBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:295-603	REINHOLD KOLLAND

PRILOG 2

**BILANCA STANJA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA
AKTIVNA PODBILANCA**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	4.443.614	4.378.076	3.846.852
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	452.188	528.721	651.766
1b	Kamatonski računi depozita	3.991.426	3.849.355	3.195.086
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	233.178	300.228	342.616
3.	Plasmani drugim bankama	145.007	79.940	143.137
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima leasinga i dospjela potraživanja	9.981.911	10.487.671	10.641.365
4a	Kreditni	9.414.597	9.524.844	9.544.926
4b	Potraživanja po poslovima leasinga	132	120	56
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima leasinga	567.182	962.707	1.096.383
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	142.074	158.237	176.842
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	521.625	503.802	480.701
7.	Ostale nekretnine	31.139	36.947	32.651
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	44.753	42.186	24.372
9.	Ostala aktiva	193.609	281.891	286.690
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti*	661.213	1.005.659	1.058.459
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive*	635.792	931.946	991.799
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4. *	25.421	73.713	66.660
11.	UKUPNA AKTIVA	15.075.697	15.263.319	14.916.767
	O B V E Z E			
12.	Depoziti	11.232.830	11.124.675	10.798.820
12a	Kamatonski depoziti	10.134.101	10.128.147	9.410.424
12b	Nekamatonski depoziti	1.098.729	996.528	1.388.396
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	1.723	1.762	1.762
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza	0		
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obveza	1.723	1.762	1.762
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	7.000	2.000	2.000
15.	Obveze prema vladi	0		
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.403.451	1.319.299	1.194.287
16a	s preostalim rokom dospelja do jedne godine	381.305	387.585	237.658
16b	s preostalim rokom dospelja preko jedne godine	1.022.146	931.714	956.629
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	226.847	206.159	191.666
18.	Ostale obveze	507.221	529.359	520.640
19.	UKUPNE OBVEZE	13.379.072	13.183.254	12.709.175
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	25.028	26.059	26.059
21.	Obične dionice	1.148.269	1.167.513	1.167.307
22.	Emisioni ažio	136.485	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	8.420
22b	na obične dionice	128.065	128.065	128.065
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	489.557	376.102	455.663
24.	Tečajne razlike	0		
25.	Ostali kapital	-102.714	81.681	110.681
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti		292.225	311.397
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	1.696.625	2.080.065	2.207.592
28.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	15.075.697	15.263.319	14.916.767
	PASIVNA I NEUTRALNA PODBILANCA	659.059	671.241	672.253
	UKUPNA BILANČNA SUMA BANAKA	15.734.756	15.934.560	15.589.020

*U 2009. i 2010. godini: rezerve za kreditne gubitke

PRILOG 3

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANCIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 30.9.2012.**

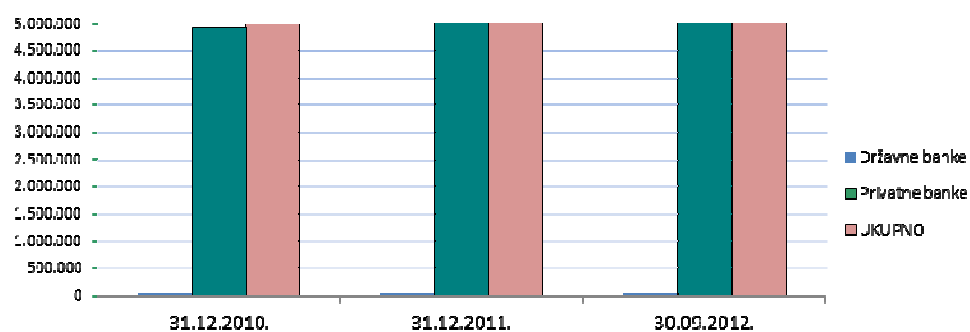
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Financijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	330.614	2,22	202.631	1,90	206.673	1,91	2.161
2	BBI BANKA dd SARAJEVO	350.586	2,35	240.020	2,26	236.302	2,19	585
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd MOSTAR	1.479.232	9,92	1.017.065	9,56	1.016.680	9,41	-6.031
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	1.375.736	9,22	1.158.312	10,88	912.334	8,45	11.243
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	177.107	1,19	94.351	0,89	124.483	1,15	1.769
6	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	62.277	0,42	35.586	0,33	38.286	0,35	566
7	MOJA BANKA dd SARAJEVO	158.128	1,06	116.645	1,10	130.851	1,21	-76
8	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	828.872	5,56	638.812	6,00	630.686	5,84	4.211
9	POŠTANSKA BANKA doo SARAJEVO	50.913	0,34	27.441	0,26	38.184	0,35	-191
10	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	220.709	1,48	151.136	1,42	159.116	1,47	112
11	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	314.517	2,11	274.688	2,58	229.784	2,13	309
12	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	3.713.483	24,89	2.471.605	23,23	2.725.472	25,24	38.175
13	SPARKASSE BANK d.d. SARAJEVO	935.345	6,27	760.531	7,15	813.540	7,53	6.821
14	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	218.003	1,46	120.360	1,13	102.713	0,95	1.114
15	UNION BANKA dd SARAJEVO	204.058	1,37	95.341	0,90	145.764	1,35	728
16	UNI CREDIT BANKA BH dd SARAJEVO	3.566.586	23,91	2.494.550	23,44	2.586.604	23,95	44.132
17	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	246.935	1,66	179.866	1,69	185.284	1,72	437
18	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	683.666	4,58	562.425	5,29	516.064	4,78	4.691
	UKUPNO	14.916.767	100,00	10.641.365	100,00	10.798.820	100,00	110.756

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.
Državne banke	47.148	50.259	52.857
Privatne banke	4.926.361	5.311.178	5.523.221
UKUPNO	4.973.509	5.361.437	5.576.078

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH
RIZIČNIH STAVKI
na dan 30.9.2012.
- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANCE -**

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANCE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.091.505	271.056	10.762	1.212	1.172	2.375.707
2.	Dugoročni krediti	5.975.526	712.447	249.440	131.285	9.698	7.078.396
3.	Ostali plasmani	203.166	440	12	111	1.345	205.074
4.	Obračunata kamata i naknada	40.750	9.891	5.906	7.858	32.592	96.997
5.	Dospjela potraživanja	68.990	53.104	107.701	223.344	617.458	1.070.597
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama			30	86	25.670	25.786
7.	Ostala bilančna aktiva koja se klasificira	327.272	8.663	732	1.816	21.400	359.883
8.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA KOJA SE KLASIFICIRA (zbroj pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	8.707.209	1.055.601	374.583	365.712	709.335	11.212.440
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	171.206	96.481	92.832	211.019	709.338	1.280.876
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANČNE AKTIVE	99.856	82.857	97.510	154.657	623.579	1.058.459
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	106.058	50.681	35.167	74.345	88.569	354.820
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI	66.726	42.562	21.758	80.826	62.913	274.785
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO BILANČNOJ AKTIVI						103.248
14.	BILANČNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFICIRA (bruto knjigovod. vrijednost)						4.762.786
15.	UKUPNA BILANČNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						15.975.226

PREGLED AKTIVE BILANCE KOJA SE NE KLASIFICIRA I IZNOSA PLASMANA OSIGURANIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i riznici i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	2.434.559
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka s utvrđenim investicijskim rejtingom	1.364.055
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	503.772
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja tijekom godinu dana od dana stjecanja	4.839
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene porezne obveze	14.665
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	151.221
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitirani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja osigurana njihovim bezuvjetnim garancijama plativim na prvi poziv	289.675
	UKUPNO pozicija 14	4.762.786
8a.	Iznos plasmana osiguranih novčanim depozitima	146.888

PRILOG 5A

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANCE I IZVANBILANČNIH
RIZIČNIH STAVKI
na dan 30.9.2012. e**

- KLASIFIKACIJA IZVANBILANČNIH STAVKI -

u '000 KM

Red br.	IZVANBILANČNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	359.533	49.720	1.179	496	15	410.943
2.	Činidbene garancije	515.965	106.352	596	1.185	2	624.100
3.	Nepokriveni akreditivi	41.060	7.531				48.591
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.249.018	81.431	4.171	869	673	1.336.162
5.	Ostale potencijalne obaveze banke	12.338	867		118	4.382	17.705
6.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE KLASIFICIRAJU (zbroj pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	2.177.914	245.901	5.946	2.668	5.072	2.437.501
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	42.423	15.836	1.295	1.407	5.069	66.030
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA IZVANBILANČNE STAVKE	20.167	2.218	1.089	1.465	4.731	29.670
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA	26.456	14.237	680	411	345	42.129
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBIL. STAVKAMA	22.259	12.233	561	1.403	156	36.612
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERVI IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO IZVANBILANČNIM STAVKAMA						6.901
12.	IZVANBILANČNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFICIRAJU						461.026
13.	UKUPNE IZVANBILANČNE STAVKE						2.898.527
6a.	Iznos potencijalnih obveza osiguranih novčanim depozitom						56.793

PRILOG 6

RAČUN DOBITI I GUBITKA banaka u F BiH

u 000 KM

ELEMENTI	OSTVARENO 30.9.2011.		OSTVARENO 30.9.2012.		INDEX 4 / 2
	Iznos	udio u ukupnom prihodu	Iznos	udio u ukupnom prihodu	
PRIHODI					
Prihod od kamata	637.296	94%	605.017	96%	95
Kamatni troškovi	219.787	32%	203.952	32%	93
Neto kamatni prihodi	417.509	62%	401.065	64%	96
Prihod od naknada i ostali operativni prihodi	259.386	38%	228.367	36%	88
UKUPNI PRIHOD	676.895	100%	629.432	100%	93
TROŠKOVI					
Ispravke vrijednosti*	206.140	30%	93.718	15%	45
Troškovi plaća i doprinosa	186.587	28%	184.611	29%	99
Troškovi fiksne aktive i režije	118.515	18%	118.620	19%	100
Ostali troškovi	124.161	18%	121.692	19%	98
UKUPNI TROŠKOVI (bez kamata)	635.403	94%	518.641	82%	82
NETO PRIHOD PRIJE POREZA	41.492	6%	110.791	18%	267
Porez na prihod	20	0%	35	0%	175
NETO PRIHOD	41.472	6%	110.756	18%	267

*Do 31.12.2011.godine: rezerve za kreditne gubitke

PRILOG 7

IZVJEŠĆE O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH AKTIVNA BILANCA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.
1	TEMELJNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit. nekumulat. dionice -novčane uplate	1.157.918	1.177.932	1.177.726
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit. nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisionih ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	136.485	136.485
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	183.807	192.752	96.330
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvalitete aktive	228.867	262.501	310.578
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	165.532	225.861	169.420
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.885.159	2.008.081	1.903.089
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici preneseni iz prethodnih godina	92.058	251.187	120.666
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	157.933	45.512	6.298
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	81	81	156
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	63.249	57.180	51.447
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	313.321	353.960	178.567
1.	IZNOS TEMELJNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.571.838	1.654.121	1.724.522
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	2.829	3.090	3.090
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava	0		0
2.3.	Opće rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	209.612	212.248	213.629
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	52.090	62.564	7.303
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordiniranih dugova najviše 50% iznosa Temeljnog kapitala	159.056	139.754	125.261
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Temeljnog kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos stavki-obveza trajnog karaktera bez obveze za vraćanje	66.399	49.312	66.405
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	489.986	466.968	415.688
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precijenjena vrij.	0	0	0
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine Temeljnog kapitala banke	15.938	18.408	2.470
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	0	0	77
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez suglasnosti FBA	0	0	0
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu		19.386	73.658
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	15.938	37.794	76.205
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.045.886	2.083.295	2.064.005
B.	RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.713.116	11.286.997	11.172.524
C.	POR (PONDERIRANI OPERATIVNI RIZIK)	942.707	965.932	974.284
D.	PTR (PONDERIRANI TRŽIŠNI RIZIK)	0		0
E.	UKUPNI PONDERIRANI RIZICI B+C+D	12.655.823	12.252.929	12.146.808
F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	16,2%	17,00%	16,99%

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2010.	31.12.2011.	30.09.2012.
1	BOR BANKA dd SARAJEVO	54	57	61
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	207	235	245
3	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	75	72	
4	HYPOTHEKALNA BANKA dd MOSTAR	568	647	610
5	INTESA SANPAOLO BANKA dd BiH	519	525	534
6	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	178	173	173
7	KOMERCIJALNO INVESTICIJNA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	67	71	71
8	MOJA BANKA dd SARAJEVO	143	171	165
9	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	474	471	461
10	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	91	90	86
11	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	211	191	184
12	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	501	427	361
13	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.630	1.576	1.560
14	SPARKASSE BANK dd SARAJEVO	426	432	451
15	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	150	158	160
16	UNI CREDIT BANKA BH dd MOSTAR	1.362	1.338	1.321
17	UNION BANKA dd SARAJEVO	180	177	179
18	VAKUFСКА BANKA dd SARAJEVO	222	229	231
19	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	330	329	343
	UKUPNO	7.388	7.369	7.196